

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK.

1. राजस्थानातील 'मरूस्थळ' विषयी बरोबर विधान / ने ओळखा.

- (अ) स्थान बदलणाऱ्या वालुकागिरी, विषम हवामान स्थिती, विरळ साठी आणि कमी लोकवस्ती ही या प्रदेशाची वैशिष्ट्ये आहेत.
(ब) या प्रदेशात चुनखडक आणि वालुकाश्म खडक आढळतात.

पर्यायी उत्तरे :-

- 1) फक्त (अ) 2) फक्त (ब) 3) (अ) व (ब) दोन्ही 4) यापैकी नाही.

Identify the correct statement/s about 'Marusthal' in Rajasthan with .

- (a) Shifting sand dunes, heterogeneous climatic conditions, sparse vegetation and sparse population are the characteristics of this region.
(b) Limestone and sandstone rocks are found in this region.

Option Answers :-

- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) Both (a) and (b) 4) None of these.

2. पंजाब-हरियाणा मैदानी प्रदेशात कोणत्या पिकांचे उत्पादन घेतले जाते?

- (अ) गहू (ब) तांदूळ (क) बाजरी (ड) कापूस

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ), (ब), (ड) 2) फक्त (अ), (ब), (ड), (इ)
3) फक्त (ब), (क), (ड), (इ) 4) वरील सर्व

What crops are grown in the Punjab-Haryana plains?

- (a) Wheat (b) Rice (c) Millet (d) Cotton

Option Answers

- 1) Only (a), (b), (d) 2) Only (a), (b), (d), (e)
3) Only (b), (c), (d), (e) 4) All of the above

3. 'अंबाला शहरा' विषयी विधानांचा विचार करा.

- (अ) अंबाला येथे चुनखडीकांचे लक्षणीय साठे आहेत.
(ब) अंबाला शहर क्रीडासामग्रीच्या उद्योगधंद्यामध्ये अग्रेसर आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) विधान (अ) बरोबर 2) विधान (ब) बरोबर
3) विधान (अ), (ब) दोन्ही बरोबर 4) विधान (अ) व (ब) दोन्ही चूक

Consider the statements about 'Ambala city'.

- (a) Ambala has significant deposits of limestone.
(b) Ambala city is a leader in sports goods industry.

Option Answers

- 1) Statement (a) is correct 2) Statement (b) is correct
3) Both statements (a), (b) are correct 4) Both statements (a) and (b) are false

4. गंगा-ब्रह्मपुत्रेच्या त्रिभुज प्रदेशाविषयी विधानांपैकी कोणते विधान बरोबर नाही?

- (अ) हा त्रिभुज प्रदेश सुंदरबनचा प्रदेश या नावनेही ओळखला जातो.
(ब) याचा विस्तार पश्चिम बंगाल, बांगलादेश व म्यानमारमध्ये झालेला आहे.
(क) बंगालच्या उपसागरात हा जवळजवळ 350 किमी लांब पसरलेला आहे.
(ड) या प्रदेशात कोलकाता व हल्दिया ही महत्त्वाची बंदरे आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) 2) फक्त (क) 3) फक्त (ब) 4) फक्त (ब), (ड)

Which of the statements about the delta region of Ganga-Brahmaputra is not correct?

- (a) This triangular region is also known as Sundarban region.
(b) It has spread to West Bengal, Bangladesh and Myanmar.
(c) It stretches for about 350 km in the Bay of Bengal.
(d) Kolkata and Haldia are important ports in this region.

Option Answers

- 1) (a) only 2) (c) only 3) (b) only 4) (b), (d) only

5. भारतातील खनिज संपन्न प्रदेश म्हणून कोणत्या प्रदेशाचा उल्लेख केला जातो?

- (अ) अरवली पर्वत (ब) छोटा नागपूरचे पठार
(क) कर्नाटकाचे पठार
पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (ब) 2) फक्त (अ), (ब) 3) फक्त (ब), (क) 4) वरील सर्व

Which region of India is mentioned as mineral rich region?

- (a) Aravali Mountains (b) Plateau of Chota Nagpur
(c) Plateau of Karnataka

Option Answers

- 1) (b) only 2) (a), (b) only 3) Only (b), (c) 4) All of the above

6. खालील दिलेल्या नकाशांमध्ये उत्तर-दक्षिण असा शिखरांचा योग्य क्रम ओळखा.

- 1) नल्लमाला -पालकोंडा-दोडाबेट्टा
2) पालकोंडा-नल्लमाला-दोडाबेट्टा
3) नल्लमाला-दोडाबेट्टा-पालकोंडा
4) दोडाबेट्टा-नल्लमाला-पालकोंडा

Identify the correct order of peaks from north-south in the map given below.

- 1) Nallmala -Palkonda-Dodabetta
2) Palkonda-Nallamala-Dodbetta
3) Nallamala-Dodabetta-Palkonda
4) Dodabetta-Nallamala-Palkonda

7. खालीलपैकी कोणती शिखरे पूर्व हिमालय रांगेमध्ये आहेत?

- (अ) नामचा बरूआ (ब) द्रोणगिरी
(क) अन्नपूर्णा (ड) मकालू
पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) 2) फक्त (अ), (ड) 3) फक्त (अ), (क) 4) वरील सर्व

Which of the following peaks are in the Eastern Himalayan range?

- (a) Namcha Barua (b) Drongiri
(c) Annapurna (d) Makalu

Option Answers

- 1) (a) only 2) (a), (d) only 3) (a), (c) only 4) All of the above

8. खालील विधाने कोणत्या किनारपट्टी संदर्भात आहेत?

- (अ) या किनाऱ्यास उत्कल मैदान असेही म्हणतात.
 (ब) यामध्ये महानदीच्या त्रिभूज प्रदेशात वाळूच्या समान टेकड्या पाहावयास मिळतात.
 पर्याय उत्तरे :

- 1) आंध्र किनारपट्टी 2) तमिळनाडू किनारपट्टी
 3) केरळची किनारपट्टी 4) ओडिशा किनारपट्टी

Which coast are the following statements about?

- (a) This coast is also known as Utkal Maidan.
 (b) In this, similar sand hills are seen in the triangular region of the Mahanadi.

Option Answers

- 1) Andhra Coast 2) Tamil Nadu Coast 3) Coast of Kerala 4) Coast of Odisha

9. हिमवर्षावासंबंधी योग्य विधान/ने ओळखा.

- 1) हिमवर्षाव पर्जन्यमापकाच्या साहाय्याने मोजता येते.
 2) हिमकणांनी भरलेल्या भांड्याने पर्जन्यमापकाद्वारे मापन करून हिमवर्षाव मोजला जातो.
 3) 120 मिमीचा वर्षाचा थर हा 1 मिमी पर्जन्यसम असतो.
 4) वरीलपैकी एकही नाही.

Identify the correct statement/s regarding snowfall.

- 1) Snowfall can be measured with a rain gauge.
 2) Snowfall is measured by using a rain gauge with a bucket filled with ice particles.
 3) An annual layer of 120 mm is equal to 1 mm of rainfall.
 4) None of the above.

10. सागरजलाची क्षारता मोजण्यासाठी कोणत्या उपकरणाचा वापर केला जातो?

- (अ) हायड्रोमीटर (ब) रिफ्रॅक्टोमीटर
 (क) सॅलिनोमीटर

पर्याय उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) 2) फक्त (क) 3) फक्त (अ), (ब) 4) वरील सर्व

Which instrument is used to measure the salinity of sea water?

- (a) Hydrometer (b) Refractometer
 (c) Salinometer

Option Answers

- 1) Only (a) 2) Only (c) 3) Only (a), (b) 4) All of the above

11. गंगा नदीच्या उपनद्यांमध्ये कोणत्या नदीचा समावेश होत नाही?

- (अ) मानस (ब) गोमती (क) घागरा (ड) रामगंगा

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) 2) फक्त (अ), (क) 3) फक्त (अ), (ब) 4) यापैकी नाही.

Which river is not included among the tributaries of river Ganga?

- (a) Manas (b) Gomti (c) Ghagra (d) Ramganga

Option Answers

- 1) (a) only 2) (a), (c) only 3) (a), (b) only 4) None of these

12. द्विपकल्पीय पठारावरील पश्चिमवहिनी नदी/नद्या कोणती/त्या आहेत?

- (अ) नर्मदा (ब) साबरमती (क) मही (ड) लुनी

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) 2) फक्त (अ), (क) 3) फक्त (अ), (ब), (ड) 4) वरील सर्व

Which is the western river/rivers of Bilateral Plateau?

- (a) Narmada (b) Sabarmati
 (c) Mahi (d) Looney

Option Answers

- 1) (a) only 2) (a), (c) only 3) (a), (b), (d) only 4) All of the above

13. खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान / ने ओळखा.

- (अ) उत्तर भारतीय मैदानावर 'उत्तर प्रदेशाचा पूर्व भाग आणि बिहार' हे क्षेत्र भारतातील प्रमुख पूर प्रवण क्षेत्रामध्ये येत आहे.
 (ब) 'ब्रह्मपुत्रा' नदीला पश्चिम बंगाल या राज्यांचे दुःखाश्रू असे म्हणतात.
 (क) भारतीय द्विपकल्प पठारावर 'नर्मदा आणि तापी नदीचे खोरे' हे क्षेत्र भारतातील प्रमुख पूर प्रवण क्षेत्रामध्ये येत आहे.
 (ड) संपूर्ण भारताच्या पश्चिम किनारपट्टीवरून आखुड नद्या वाहतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त विधान (अ) योग्य आहे. 2) फक्त विधाने (क) आणि (ड) योग्य आहेत.
 3) फक्त विधान (ब) योग्य आहे. 4) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

- (a) The area of 'Eastern part of Uttar Pradesh and Bihar' on the North Indian Plain falls among the major flood prone areas of India.
 (b) The river 'Brahmaputra' is called the tear of sorrow of the states of West Bengal.
 (c) The 'Narmada and Tapi river basins' on the Indian peninsular plateau are among the major flood prone areas of India.
 (d) Meandering rivers flow along the entire west coast of India.

Option Answers

- 1) Only statement (a) is correct. 2) Only statements (c) and (d) are correct.
 3) Only statement (b) is correct. 4) All the above statements are correct

14. खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान / ने ओळखा.

- (अ) जपानची राजधानी 'टोकियो' असून जपानमधील सर्वात मोठे 'राष्ट्रीय ग्रंथालय' या शहरात आहे.
 (ब) 'ओसाका' हे शहर होन्शु बेटावरील महत्त्वाचे शहर असून औद्योगिक मगरी आणि सागरी व्यापारासाठी प्रसिद्ध बंदल आहे.
 (क) 'फुजियामा' हे जपानमधील सर्वात उंच शिखर असून त्याची उंची 3776 मी. एवढी उंच आहे.
 (ड) 'बिवा' हे जपानमधील सर्वात मोठे गोड्या पाण्याचे सरोवर आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त विधान (अ) योग्य आहे. 2) फक्त विधाने (अ), (ब) आणि (क) योग्य आहेत.
 3) फक्त विधाने (अ), (क) आणि (ड) योग्य आहेत. 4) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

- (a) The capital of Japan is 'Tokyo' and the largest 'National Library' of Japan is located in this city.
 (b) The city of 'Osaka' is an important city on the island of Honshu and a well-known hub for industrial and maritime trade.
 (c) 'Fujiyama' is the highest peak in Japan with a height of 3776 m. It is so high.
 (d) 'Biwa' is the largest freshwater lake in Japan.

Option Answers

- 1) Only statement (a) is correct. 2) Only statements (a), (b) and (c) are correct.
 3) Only statements (a), (c) and (d) are correct. 4) All the above statements are correct.

15. मृदेच्या रंगाविषयी योग्य जोड्या ओळखा.

- (अ) काळा - टिटॅनिफेरस मॅग्नेटाईटमुळे येतो.
 (ब) लाल - हेमेटाईटसारख्या लोखंडाच्या संयुक्त पदार्थांमुळे येतो.
 (क) पांढरा - सिलिकाचे प्रमाण कमी असल्यामुळे

पर्याय उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) 2) फक्त (अ), (ब) 3) फक्त (ब), (क) 4) वरील सर्व

Identify the correct pairs about the color of the soil.

- (a) Black- due to titaniferous magritite.
 (b) Red – due to iron alloy like hematite.
 (c) White – due to low silica content

Option Answers

- 1) (a) only 2) (a), (b) only 3) (b), (c) only 4) All of the above

16. योग्य जोड्या जुळवा.

गट (अ) (पोषक द्रव्ये)

गट (ब) कार्ये.

(अ) नायट्रोजन	i	प्रथिने, पेशीद्रव्य, हरितद्रव्ये यातील घटक
(ब) फॉस्फरस	ii	प्रकाश उर्जेचे रासायनिक उर्जेत रूपांतर.
(क) पोटॅशियम	iii	चयापयाच्या कार्यासाठी आवश्यक
(ड) मँगनीज	iv	प्रमुख संप्रेरक घटक निर्माण करणे.

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
1)	iii	iv	i	ii
2)	i	ii	iii	iv
3)	iv	iii	ii	i
4)	ii	i	iv	iii

Match the correct pairs.

Group (A) (Nutrients)

- (a) Nitrogen
(b) Phosphorus
(c) Potassium
(d) Manganese

Group (B) Functions.

- i component of protein, cellulose, green matter
ii conversion of light energy into chemical energy.
iii essential for the function of chypaya
iv is a major hormone producing factor.

Option Answers

	A	B	C	D
1)	iii	iv	i	ii
2)	i	ii	iii	iv
3)	iv	iii	ii	i
4)	ii	i	iv	iii

17. योग्य जोडी निवडा.

- (अ) टेक्लॉन - स्वयंपाकासाठी भांडी बनवण्यासाठी उपयोग
(Used to make non-stick cookware)
(ब) नायलॉन - पॅराशूट बनवण्यासाठी उपयोग.
(क) पॉलीस्टर - लाकडाच्या लगद्यापासून बनवतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (ब)   2) फक्त (ब)   3) (अ), (क)   4) वरील सर्व

Choose the correct pair.

- (a) Teklon - Used for making cooking utensils
(b) Nylon - Uses for making parachutes.
(c) Polyester - Made from wood pulp.

Option Answers

- 1) (a), (b)   2) (b) only   3) (a), (c)   4) All of the above

18. खालीलपैकी सदिश राशींची (Vector Quantity) उदाहरणे कोणती?

- (अ) विस्थापन (Displacement)   (ब) वेग (Speed)
(क) क्षेत्रफळ (Area)   (ड) वस्तुमान (Mass)
(इ) वजन (Weight)   (ई) घनता (Density)

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (क), (ड), (इ), (ई)   2) (अ), (ब), (इ), (ई)   3) (अ), (ब), (इ)   4) (ब), (क), (इ)

Which of the following are examples of vector quantities?

- (a) Displacement   (b) Speed
(c) Area   (d) Mass
(e) Weight   (f) Density

Option Answers

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

- 1) (c), (d), (e), (f)   2) (a), (b), (e), (f)   3) (a), (b), (e)   4) (b), (c), (e)

19. पुढील विधाने विचारात घ्या.

- (अ) प्राणीपेशी (Animal Cell) मध्ये एकाच मोठी रिक्तिका (Vacuole) असते.
(ब) वनस्पतीपेशीमधील (Plant Cell) रिक्तिका (Vacuole) आकाराने छोट्या असतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) योग्य   2) (अ) व (ब) योग्य   3) फक्त (ब) योग्य   4) (अ) व (ब) अयोग्य.

Consider the following statements.

- (a) An animal cell has a single large vacuole.
(b) Vacuoles in plant cells are small in size.

Option Answers

- 1) Only (a) is correct   2) (a) and (b) are correct   3) Only (b) is correct   4) (a) and (b) are incorrect.

20. खालीलपैकी अयोग्य विधान कोणते?

- (अ) दगडी कोळशापासून प्रोड्यूसर गॅस व वॉटर गॅस (Producer gas and Water gas) ह्या वायुरूप इंधनांची निर्मिती केली जाते.
(ब) अॅथ्राईट ह्या दगडी कोळशाच्या प्रकारास 'ब्राऊन कोल' असे म्हणतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ)   2) फक्त (ब)   3) दोन्ही योग्य   4) दोन्ही अयोग्य

Which of the following statements is incorrect?

- (a) Producer gas and water gas are produced from hard coal.
(b) Athrite is a type of coal called 'brown coal'.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (b) only   3) Both correct   4) Both incorrect

21. अयोग्य विधान/ने कोणते?

- (अ) अभिसरण (Convection) द्रव व वायुरूप पदार्थांमध्येच होऊ शकते.
(ब) अभिसरणाला माध्यमाची (Medium) आवश्यकता नसते.
(क) प्रारणाला (Radiation) माध्यमाची (Medium) आवश्यकता असते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (ब) व (क)   2) फक्त (क)   3) फक्त (ब)   4) (अ), (ब), (क)

Which is the incorrect statement/s?

- (a) Convection can take place only in liquid and gaseous substances.
(b) Circulation does not require a medium.
(c) Radiation requires medium.

Option Answers

- 1) (b) and (c)   2) (c) only   3) (b) only   4) (a), (b), (c)

22. खालीलपैकी योग्य विधान कोणते?

- (अ) हत्तीपाय रोग (Filariasis) प्रसार क्युलेक्स डासाच्या मादीमुळे होतो.
(ब) हिक्तापाचा प्रसार 'अॅनाफिलीस' डासाच्या मादीमुळे होतो.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) व (ब)   2) फक्त (अ)   3) फक्त (ब)   4) दोन्हीही नाही.

Which of the following statements is correct?

- (a) Filariasis is transmitted by the female Culex mosquito.
(b) Winter fever is transmitted by the female 'Anaphylis' mosquito.

Option Answers

- 1) Both (a) and (b)   2) Only (a)   3) Only (b)   4) Neither.

23. योग्य पर्याय निवडा.

$$6.67 \times 10^{-11} \text{ Nm}^2 (\text{Kg})^{-2} = \dots\dots\dots(\text{cm})^3 \text{s}^{-2} \text{g}^{-1}$$

पर्यायी उत्तरे :

- 1) 6.67×10^{-9} 2) 6.67×10^{-8} 3) 6.67×10^9 4) 6.67×10^8

Choose the correct option.

$$6.67 \times 10^{-11} \text{ Nm}^2 (\text{Kg})^{-2} = \dots\dots\dots(\text{cm})^3\text{s}^{-2}\text{g}^{-1}$$

Option Answers

- 1) 6.67×10^{-9} 2) 6.67×10^{-8} 3) 6.67×10^9 4) 6.67×10^8

24. व्यापारी तत्त्वावर नायट्रोजन वायूचे अनेक क्षेत्रात उपयोजन (Application) केले जाते. तत्संबंधी खालील विधाने अभ्यासा व असत्य विधान ओळखा.

- (अ) याचा उपयोग कृत्रिम गर्भाधारण प्रक्रियेत बैलांचे वीर्य जतन करून ठेवण्यासाठी होतो.
 (ब) क्रायोजनिक इंजिनमध्ये इंधन म्हणून होतो.
 (क) खतनिर्मिती (Fertilizers) उद्योगात होतो.
 (ड) उच्च तापमान मोजणाऱ्या तापमापीमध्ये होतो.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ (अ)   2) केवळ (ब)   3) केवळ (अ), (ब), (ड)   4) वरीलपैकी सर्व

Nitrogen gas is applied in many fields on a commercial basis. Study the following statements regarding it and identify the false statement.

- (a) It is used to preserve the semen of bulls in artificial insemination process.
 (b) Occurs as fuel in cryogenic engines.
 (c) Fertilizers industry.
 (d) Occurs in a thermometer that measures high temperatures.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (b) only   3) (a), (b), (d) only   4) All of the above

25. जर पाण्याची घनता (Density of water) 10^3 kg/m^3 आणि लोखंडाची (Fe) घनता $7.85 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$ असेल तर लोखंडाची सापेक्ष घनता (Relative Density of Iron) किती असेल?

- 1) 7.85   2) 7.85×10^6 3) 7.85×10^3 4) 0.785

If the density of water is 10^3 kg/m^3 and the density of iron (Fe) is $7.85 \times 10^3 \text{ kg/m}^3$, then what will be the relative density of iron?

- 1) 7.85   2) 7.85×10^6 3) 7.85×10^3 4) 0.785

26. खालीलपैकी कशामध्ये लेड विद्युत घटाचा (Lead-Acid batteries) वापर केला जातो?

- (अ) ट्रक   (ब) अखंड विद्युतशक्ती पुरवठायंत्रे (UPS)
 (क) मोटार सायकल   (ड) स्मार्ट फोन इ)लॅपटॉप

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (ब), (क)   2) (ड), (इ)   3) (ब), (क), (ड)   4) (अ), (क), (ड), (इ)

Which of the following uses lead-acid batteries?

- (a) Trucks   (b) Uninterruptible Power Supplies (UPS)
 (c) Motor cycle   (d) Smart phone e) Laptop

Option Answers

- 1) (a), (b), (c)   2) (d), (e)   3) (b), (c), (d)   4) (a), (c), (d), (etc)

27. योग्य जोड्या जुळवा.

	'A'		'B'
(अ)	कवच (Fungus)	i	बॅक्टेरिओफेज
(ब)	विषाणू (Virus)	ii	एन्टामिबा हिस्टोलिटिका
(क)	आदिजीव (Primitive)	iii	क्लॉमिडोमौनास
(ड)	शैवाल (Algae)	iv	कॅन्डीडा

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
1)	ii	iii	iv	i
2)	i	iv	iii	ii
3)	iv	i	ii	iii
4)	iii	ii	i	iv

Match the correct pairs.

'A'		'B'	
(a)	Shell (Fungus)	i	Bacteriophage
(b)	Virus	ii	Entamoeba histolytica
(c)	Primitive	iii	Chlamydomonas
(d)	Algae	iv	Candida

Option Answers

	A	B	C	D
1)	ii	iii	iv	i
2)	i	iv	iii	ii
3)	iv	i	ii	iii
4)	iii	ii	i	iv

28. इलेक्ट्रॉन वहन साखळी अभिक्रिया (Electron Transport Chain Reaction) मध्ये .....

(अ) NADH₂ च्या प्रत्येक रेणूपासून 2ATP चे रेणू मिळतात.

(ब) FADH₂ च्या प्रत्येक रेणूपासून 3 ATP चे रेणू मिळतात.

वरीलपैकी काय योग्य आहे?

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ)   2) (अ) आणि (ब) अयोग्य   3) (अ) आणि (ब) योग्य   4) फक्त (ब)

In Electron Transport Chain Reaction

(a) Each molecule of NADH₂ yields 2 molecules of ATP.

(b) Each molecule of FADH₂ yields 3 molecules of ATP.

Which of the above is correct?

Option Answers

- 1) (a) only   2) (a) and (b) incorrect   3) (a) and (b) correct   4) (b) only

29. योग्य जोड्या ओळखा.

(अ) इकायनाडर्माटा - स्टारफिश

(ब) हेमिकॉर्डेटा - बेलॅगोलॉगस

(क) आर्थ्रोपोडा - झुरळ

(ड) अनिलिडा - नेर्रास

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (ब), (क), (ड)   2) (अ), (क), (ड)   3) (क), (ड)   4) वरील सर्व

Identify the correct pairs.

(a) Echinodermata - Starfish

(b) Hemichordata - Belagolagus

(c) Arthropoda - Cockroaches

(d) Annelida - Nerras

Option Answers

- 1) (b), (c), (d)   2) (a), (c), (d)   3) (c), (d)   4) All of the above

30. संहत हायड्रोक्लोरिक आम्ल (Hydrochloric Acid) आणि संहत नायट्रीक आम्ल (Nitric Acid) ..... प्रमाणात घेऊन त्यापासून आम्लराज (Aquaregia) हे ताजे मिश्रण (Mixture) तयार करण्यात येते.

- 1) 1 : 3   2) 3 : 1   3) 1 : 2   4) 2 : 1

A fresh mixture of Aquaregia is prepared by taking concentrated hydrochloric acid and concentrated nitric acid. .

- 1) 1 : 3   2) 3 : 1   3) 1 : 2   4) 2 : 1

31. वाईल्ड कॅट स्ट्राइक (Wild Cat Strike) कशाशी संबंधित आहे?

- (अ) बँकांची आर्थिक देवाण घेवाण
 (ब) वित्तीय तूट भरून काढण्यासाठी सरकारने घेतलेला पुढाकार
 (क) व्यवस्थापनला न सांगता केलेले कामगाराचे संप
 (ड) परकीय व्यापारामध्ये निर्यातीमध्ये होणारी वाढ

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (ब)   2) फक्त (क)   3) (अ), (ब)   4) वरील सर्व

What is Wild Cat Strike related to?

- (a) Financial transactions of banks
 (b) Initiatives taken by the Government to bridge the fiscal deficit
 (c) Strike by workmen without notice to management
 (d) Increase in exports in foreign trade

Option Answers

- 1) (b) only   2) (c) only   3) (a), (b)   4) All of the above

32. खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान / ने ओळखा.

- (अ) मालकीधारित उद्योगाचे सार्वजनिक क्षेत्र उपक्रम, खासगी क्षेत्र उपक्रम, आणि संयुक्त क्षेत्र उपक्रम असे तीनच प्रकार पडतात.
 (ब) आकाराधारित उद्योगाचे सूक्ष्म उद्योग, लघु उद्योग, मध्यम उद्योग आणि मोठे उद्योग असे चार प्रकार पडतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) योग्य विधान आहे.   2) फक्त (ब) योग्य विधान आहे.
 3) (अ) आणि (ब) दोन्ही विधाने योग्य आहेत.   4) (अ) आणि (ब) दोन्ही विधाने अयोग्य नाहीत.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

- (a) There are three types of Proprietary Enterprises namely Public Sector Enterprises, Private Sector Enterprises and Joint Sector Enterprises.
 (b) Based on size there are four types of industries namely micro industries, small industries, medium industries and large industries.

Option Answers

- 1) Only (a) is correct statement.   2) Only (b) is correct statement.
 3) Both statements (a) and (b) are correct.   4) Both statements (a) and (b) are incorrect.

33. अर्थव्यवस्थेत रिझर्व रेपो रेट संदर्भात विसंगत पर्याय कोणता?

- (अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया व्यापारी बँकांना रेखांची विक्री करते.
 (ब) व्यापारी बँक रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाकडून रोखे खरेदी करतात.
 (क) व्यापारी बँक रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाला रोखांची विक्री करतात.
 (ड) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया व्यापारी बँकाकडून रोखे खरेदी करते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (ब)   2) (क), (ड)   3) (अ), (क)   4) (ब), (ड)

Which of the following is an inconsistent option in terms of reverse repo rate in economics?

- (a) Reserve Bank of India sells lines to commercial banks.
 (b) Merchant banks purchase bonds from Reserve Bank of India.
 (c) Merchant banks sell securities to Reserve Bank of India.
 (d) Reserve Bank of India purchases securities from commercial banks.

Option Answers

- 1) (a), (b)   2) (c), (d)   3) (a), (c)   4) (b), (d)

34. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीकडून अंमलात आणल्या जाणाऱ्या SDRS संदर्भात पुढील विधान योग्य आहे.

- (अ) फक्त सदस्य देशांना वितरीत केले जाते.
 (ब) 75% भाग देशी चलनाच्या संदर्भात
 (क) 25% सोन्याच्या स्वरूपात
 (ड) कागदी सोने म्हणून ओळखले जाते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (ड)   2) (अ), (ब), (क)   3) वरील सर्व   4) (ब), (क), (ड)

The following statement is correct regarding the SDRS implemented by the International Monetary Fund.

- (a) Distributed to member countries only.
(b) 75% portion in terms of local currency
(c) 25% in form of gold
(d) Known as paper gold.

Option Answers

- 1) Only (d)   2) (a), (b), (c)   3) All of the above   4) (b), (c), (d)

35. भारतात रुपयाच्या अवमूल्यन संदर्भात पुढीलपैकी कोणते विधान योग्य आहेत ते ओळखा.

- (अ) 1948 ला रुपयाचे 30.5% अवमूल्यन आले.
(ब) अर्थव्यवस्थेत रुपयाचा पुरवठा वाढवला जातो.
(क) 1991 ला रुपयाचे तीनदा अवमूल्यन करण्यात आले.
(ड) पहिले अवमूल्यन डॉलरच्या तुलनेत करण्यात आले.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (ड)   2) (ब), (क)   3) वरील सर्व   4) यापैकी नाही.

Identify which of the following statements are correct regarding the devaluation of rupee in India.

- (a) 1948 saw a 30.5% devaluation of the rupee.
(b) Money supply in the economy is increased.
(c) Rupee was devalued thrice in 1991.
(d) The first devaluation was made against the dollar.

Option Answers

- 1) (a), (d)   2) (b), (c)   3) All of the above   4) None of these.

36. अर्थसंकल्पात भांडवली भागात कोणत्या घटकांचा समोवश होतो?

- (अ) सरकारने उभारलेले कर्ज
(ब) भविष्यनिर्वाह निधीतील जमा
(क) नवीन राष्ट्रीय महामार्गाची बांधणी
(ड) सरकारी कर्मचाऱ्यांचे वेतन

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ)   2) (अ), (ब)   3) (अ), (ब), (क)   4) वरील सर्व

What elements are included in the capital part of the budget?

- (a) Debt raised by the Government
(b) Deposit in provident fund
(c) Construction of New National Highway
(d) Wages of Government servants

Option Answers

- 1) (a) only   2) (a), (b)   3) (a), (b), (c)   4) All of the above

37. अर्थतज्ज्ञ अँडम स्मिथ यांच्या The Wealth of Nation या पुस्तकातील त्यांनी आर्थिक बाबी संबंधी कोणते विचार मांडले ?

- (अ) अर्थव्यवस्थेमध्ये सरकारी हस्तक्षेप
(ब) अर्थव्यवस्थेत स्पर्धात्मकता - कारण स्मिथ च्या मते एकाधिकार हा ग्राहकाच्या हितामध्ये अडसर आहे.
(क) वरील दोन घटक पूर्ण झाल्यावर अर्थव्यवस्था अशा उत्पादनांचे संघटन करेल ज्यात लोकहित वाढीस लागेल व अदृश्य हाताद्वारे अर्थव्यवस्थेमध्ये संतुलन राखले जाईल.
(ड) स्मिथ यांनी मांडलेला अदृश्य हात म्हणजे बाजारशक्ती होय. जो मागणी व पुरवठा आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) व (ब)   2) (अ), (ब), (क) फक्त   3) (अ) व (ड) फक्त   4) वरीलपैकी सर्व

In the book *The Wealth of Nation* by economist Adam Smith, what thoughts did he give regarding economic matters?

- Government intervention in the economy
- Competitiveness in the economy – because according to Smith monopoly is a hindrance to the consumer's interest.
- When the above two factors are fulfilled, the economy will organize the production which will increase the public interest and balance will be maintained in the economy by the invisible hand.
- The invisible hand proposed by Smith is market power. Which is supply and demand.

Option Answers

- 1) (a) and (b) only   2) (a), (b), (c) only   3) (a) and (d) only   4) All of the above

38. खालील विधानांपैकी योग्य विधाने ओळखा.

- बिगरघटक उत्पन्न कोणत्याही उत्पादक व उत्पादनशील कामात सहभागी न होता मिळेल.
- बिगरघटक उत्पन्नात देणग्या, बक्षीस, बेरोजगारी भत्ता यांचा समावेश होतो.
- बिगरघटक उत्पन्नाला हस्तांतरण उत्पन्न असेही म्हणतात.
- राष्ट्रीय उत्पन्नाचा मोजणीमध्ये फक्त घटक उत्पना विचाराता घेतले जाते. बिगरघटक उत्पन्नाचा समावेश राष्ट्रीय उत्पन्न मोजताना होत नाही.

- पर्यायी उत्तरे :
1) फक्त (अ)   2) फक्त (अ) व (ब)   3) वरीलपैकी सर्व   4) सर्व चूक

Identify the correct statement among the following statements.

- Non-constituent income is earned without engaging in any productive and productive work.
- Non-constituent income includes donations, gratuity, unemployment allowance.
- Non-constituent income is also known as transfer income.
- Only factor income is taken into account in calculation of national income. Non-constituent income is not included in calculating national income.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (a) and (b) only   3) All of the above   4) All False

39. खालील विधाने योग्य/अयोग्य ओळखा.

- परदेशांतून मिळणारे उत्पन्न धनात्मक (+) असेल, तर वर्षाचा GNP हा GDP पेक्षा अधिक असेल.
- परदेशांतून मिळणारे उत्पन्न ऋणात्मक (-) असेल, तर वर्षाचा GDP पेक्षा अधिक असेल.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) योग्य   2) दोन्ही योग्य   3) दोन्ही अयोग्य   4) फक्त (ब) योग्य

40. जगातील अर्थव्यवस्थेतील विकसित विकसनशील अविकसित देशांबाबतीत पुढीलपैकी योग्य विधान ओळखा.

- ज्या देशांचे दरडोई राष्ट्रीय उत्पन्न हे 936 अमेरिकन डॉलर किंवा त्यापेक्षा कमी आहे, अशा देशांचा समावेश कमी उत्पन्न देश या वर्गात होतो.
- ज्या देशांचे दरडोई राष्ट्रीय उत्पन्न हे 936 अमेरिकन डॉलर ते 11455 अमेरिकन डॉलर यामध्ये आहे. अशा देशांचा समावेश मध्यम उत्पन्न देश या वर्गात होतो.
- ज्या देशांचे दरडोई राष्ट्रीय उत्पन्न हे 936 अमेरिकन डॉलर ते 3705 अमेरिकन डॉलर इतके आहे. अशा देशांचा समावेश लघुत्तम मध्यम उत्पन्न देश या वर्गात केला जातो.
- ज्या देशांचे दरडोई राष्ट्रीय उत्पन्न हे 3706 ते 11455 अमेरिकन डॉलर इतके आहे अशा देशांचा समावेश महत्तम मध्यम उत्पन्न देश या वर्गात केला जातो.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ)   2) फक्त (अ) व (ब)   3) (अ), (ब) आणि (ड)   4) वरील सर्व

Identify the correct statement among the following regarding developed developing underdeveloped countries in the world economy.

- Countries with per capita national income of US\$ 936 or less are included in the category of low income countries.
- Countries whose per capita national income is between US\$ 936 and US\$ 11455. Such countries are included in the middle income category.
- Countries whose Gross National Income is between US\$ 936 and US\$ 3705. Such countries are included in the lower middle income category.

- (d) Countries whose per capita national income is between 3706 and 11455 US dollars are included in the upper middle income category.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (a) and (b) only   3) (a), (b) and (d)   4) All of the above

41. डॉ.पी.के. बर्धन यांनी केलेल्या दारिद्र्य गणनेनुसार खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

- (अ) वर्धन यांनी मिन्हास यांच्या वापरलेल्या प्रमाणाबद्दल प्रश्न उपस्थित केले.
 (ब) खर्चपातळी ठरवण्यासाठी 'शेतकामगारांसाठीचा किंमत निर्देशांक वापरण्याची शिफारस केली.
 (क) 15 रु. मासिक प्रतिव्यक्ती खर्च पातळी वापरून 1968-69 मध्ये ग्रामीण भागातील दारिद्र्य मोजले असता ते 5490 इतके आढळले.
 (ड) ग्रामीण व शहरी भागासाठी 1960-61 मध्ये नियोजन आयोगाने 20 रु. दरडोई खर्चपातळी ठरवली होती.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) फक्त   2) (अ), (ब) (क) बरोबर   3) वरील सर्व बरोबर   4) सर्व चूक

Dr.P.K. Select the correct option from the following according to poverty calculation done by Bardhan.

- (a) Vardhan raised questions about the proportions used by Minhas.
 (b) Recommended the use of 'price index for agricultural workers' to determine cost level.
 (c) 15 Rs. Rural poverty in 1968-69 measured using monthly per capita expenditure level was found to be 5490.
 (d) For rural and urban areas in 1960-61, the Planning Commission allocated Rs. The per capita expenditure level was fixed.

Option Answers

- 1) (a) Only   2) (a), (b) (c) Correct   3) All of the above Correct   4) All False

42. पंतप्रधान मुद्रा योजनेची कार्ये .....

- (अ) सूक्ष्म/लघू संस्थांच्या वित्त व्यवसायाकरिता मार्गदर्शक तत्वे तयार करणे.
 (ब) लघू वित्तीय संस्थांची नोंदणी व नियमन, लघू वित्तीय संस्थांना मान्यता व गुणवत्ता परीक्षण तसेच मानके तयार करणे.
 (क) सर्व सूक्ष्म-लघुउद्योगांना अनुबंधासहित कर्ज देणे व कर्जासाठी योग्य पर्यायांना प्रोत्साहन देणे.
 (ड) पंतप्रधान मुद्रा योजनेअंतर्गत सूक्ष्म व्यवसायिकांपर्यंत कर्ज पोहचविण्यासाठी रचना तयार करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ)   2) फक्त (ब)   3) फक्त (क)   4) वरील सर्व

Functions of Pradhan Mantri Mudra Yojana .....

- (a) Formulation of guidelines for micro/micro enterprise finance business.
 (b) Registration and regulation of micro financial institutions, recognition and quality control of micro financial institutions and formulation of standards.
 (c) Concessional lending to all micro-small enterprises and promotion of appropriate options for credit.
 (d) Creating a structure to extend credit to micro entrepreneurs under the Pradhan Mantri Mudra Yojana.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (b) only   3) (c) only   4) All of the above

43. पंचवार्षिक योजनांचा योग्य कार्यकाळ ओळखा.

- (अ) पहिली पंचवार्षिक योजना : कार्यकाळ - 1 एप्रिल 1951 ते 31 मार्च 1956
 (ब) दुसरी पंचवार्षिक योजना : कार्यकाळ - 1 एप्रिल 1956 ते 31 मार्च 1961
 (क) तिसरी पंचवार्षिक योजना : कार्यकाळ - 1 एप्रिल 1961 ते 31 मार्च 1966
 (ड) चौथी पंचवार्षिक योजना : कार्यकाळ : 1 एप्रिल 1966 ते 31 मार्च 1970

पर्यायी उत्तरे :

- 1) सर्व योग्य   2) फक्त (अ), (ब) आणि (क)   3) फक्त (क)   4) सर्व चूक

Identify the appropriate tenure of Five Year Plans.

- (a) First Five Year Plan : Period - 1 April 1951 to 31 March 1956
 (b) Second Five Year Plan : Period - 1 April 1956 to 31 March 1961
 (c) Third Five Year Plan : Period - 1 April 1961 to 31 March 1966
 (d) Fourth Five Year Plan : Period : 1st April 1966 to 31st March 1970

Option Answers

- 1) All correct   2) Only (a), (b) and (c)   3) Only (c)   4) All wrong

44. खालीलपैकी कोणती जागतिकीकरणाची वैशिष्ट्ये नाहीत?

- (अ) व्यापक बाजारपेठ
(ब) जागतिक अर्थव्यवस्थेशी समन्वय
(क) उद्योगधंद्यांमध्ये खुल्या अर्थव्यवस्थेचा स्वीकार
(ड) खाजगी प्रकल्पांना स्वायत्तता देणे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) फक्त   2) (अ), (ब), (क)   3) फक्त (ड)   4) वरील सर्व

Which of the following is not a feature of globalization?

- (a) Broad Market
(b) Coordination with the global economy
(c) Adoption of open economy in industries
(d) Giving autonomy to private projects.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (a), (b), (c)   3) (d) only   4) All of the above

45. भारतामध्ये चलनी नोटा छापण्याकरिता पुढील छापखाने कार्यरत आहेत. पुढीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

- (अ) भारत प्रतिभूती मुद्रणालय, नाशिकरोड (महाराष्ट्र) स्थापना - 1928
(ब) बँकनोट प्रेस, देवास (मध्यप्रदेश) स्थापना - 1974-75
(क) करन्सी नोट प्रेस, म्हैसूर (कर्नाटक) स्थापना - 1999
(ड) करन्सी नोट प्रेस, सालबोनी (प.बंगाल) स्थापना - 2000.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ)   2) फक्त (ब)   3) फक्त (अ), (ब) व ड   4) वरील सर्व

The following printing presses are operating in India for printing currency notes. Choose the correct option from the following.

- (a) Bharat Pratibhuti Press, Nashik Road (Maharashtra) Established - 1928
(b) Backnote Press, Dewas (Madhya Pradesh) Establishment - 1974-75
(c) Currency Note Press, Mysore (Karnataka) Established - 1999
(d) Currency Note Press, Salboni (W.Bengal) Establishment - 2000.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (b) only   3) (a), (b) and d only   4) All of the above

46. घटना समितीच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (अ) ती प्रौढ मताधिकारावर आधारित नव्हती.
(ब) ती थेट निवडणूकांची निष्पत्ती होती.
(क) ती बहुपक्षिय संस्था होती.
(ड) तिने अनेक समित्यांमार्फत काम केले.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) व (ब) योग्य   2) (अ) व (ड) योग्य   3) (ब) आणि (क) योग्य   4) (अ), (क) व (ड) योग्य

Which of the following statements regarding the Constituent Assembly is correct?

- (a) It was not based on adult suffrage.
(b) It was the result of direct elections.
(c) It was a multilateral organization.
(d) She worked through many committees.

Option Answers

- 1) (a) and (b) are correct   2) (a) and (d) are correct
3) (b) and (c) are correct   4) (a), (c) and (d) are correct

47. भारतीय राज्यघटनेनुसार राज्यधोरणाच्या मार्गदर्शक तत्वांमध्ये खालीलपैकी कोणती गांधीवादी तत्त्वे आहेत?

- (अ) भारताच्या नागरिकांसाठी समान नागरी कायदा सुनिश्चित करणे.
 (ब) ग्रामपंचायतींचे संघटन करणे.
 (क) ग्रामीण क्षेत्रात कुटीरोद्योगांना चालना देणे.
 (ड) सर्व कामगारांना सुयोग्य फुरसतीचा वेळ व सांस्कृतिक संधी उपलब्ध करून देणे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ), (ब) व (ड)   2) फक्त (ब) व (क)   3) फक्त (अ), (क) व (ड)   4) (अ), (ब), (क) व (ड)

Which of the following Gandhian principles are among the guiding principles of state policy as per the Indian Constitution?

- (a) To ensure uniform civil law for citizens of India.
 (b) Organization of Gram Panchayats.
 (c) Promotion of cottage industries in rural areas.
 (d) To provide adequate leisure time and cultural opportunities to all workers.

Option Answers

- 1) (a), (b) and (d) only   2) (b) and (c) only
 3) (a), (c) and (d) only   4) (a), (b), (c)) and (d)

48. मुलभूत हक्कांच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधान/ने बरोबर आहेत ?

- (अ) ते न्यायालयामार्फत प्रत्यक्षात आणता येतात.
 (ब) ते निरंकुश व अटी-विरहीत आहेत.
 (क) काही हक्क वगळता, राष्ट्रीय आणीबाणीच्या काळात ते स्थगित करता येतात.
 (ड) ते फक्त भारतीय नागरिकांसाठी आहेत.
 (इ) ते भारतीय राज्यघटनेच्या परिशिष्ट 4 मध्ये मांडले आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (क), (ड) व (इ)   2) (अ), (ब), (क) व (इ)   3) (अ) व (क)   4) (अ), (क) व (इ)

Which of the following statement/s regarding Fundamental Rights is/are correct?

- (a) They are enforceable through a court of law.
 (b) They are absolute and unconditional.
 (c) Except for certain rights, they may be suspended during national emergency.
 (d) They are for Indian citizens only.
 (e) They are set out in Schedule 4 of the Constitution of India.

Option Answers

- 1) (a), (c), (d) and (e)   2) (a), (b), (c) and (e)   3) (a) and (c)   4) (a), (c) and (e)

49. राज्यधोरणाच्या मार्गदर्शक तत्वांसंदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (अ) ही तत्त्वे आयर्लंडच्या राज्यघटनेवर आधारित आहेत.
 (ब) ही तत्त्वे राज्यघटनेच्या परिशिष्ट - 5 मध्ये दिली आहेत.
 (क) लोकशाहीला सामाजिक व आर्थिक पाया देणे हे त्यांचे उद्दीष्ट आहे.
 (ड) त्यांची अंमलबजावणी करणे राज्यांवर बंधनकारक आहे.
 (इ) ही सर्व तत्त्वे गांधीवादी स्वरूपाची आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (ब), (क) व (इ)   2) (अ), (क) व (इ)   3) (अ), (क), (ड) व (इ)   4) (अ) व (क)

Which of the following statements about the guiding principle of state policy is correct?

- (a) These principles are based on the Constitution of Ireland.
 (b) These principles are laid down in Schedule - 5 of the Constitution.
 (c) Their aim is to give social and economic foundation to democracy.
 (d) States are bound to implement them.
 (e) All these principles are Gandhian in nature.

Option Answers

- 1) (a), (b), (c) and (e)   2) (a), (c) and (e)   3) (a), (c), (d) and (e)   4) (a) and (c)

50. भारताच्या राज्यघटनेतील मार्गदर्शक तत्वामध्ये समान नागरी कायद्याची तरतूद असूनही त्याचे कायद्यात रुपांतरण होऊ शकलेले नाही, कारण, ...
- (अ) भारतातील अल्पसंख्याकांचा या कायद्यास विरोध आहे.
 (ब) भारत सरकारची असणारी उदासिनता.
 (क) न्यायालयाचा या कायद्याला असणारा विरोध.
 (ड) शाहबानो न्यायालयाचा निर्णय राजीव गांधी सरकारने मुसलमान महिला (घटस्फोटानंतरच्या हक्कांचे संरक्षण) कायदा-1986 साली पारित करून रद्दबातल ठरविला. अशाप्रकरणामुळे या कायद्यासाठी वातावरण अनुकूल बनने शक्य झाले नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ), (क) व (ड) बरोबर   2) फक्त (अ) व (ड) बरोबर   3) फक्त (क) बरोबर   4) (अ), (ब) व (ड) बरोबर

Although the provision of Uniform Civil Code is a guiding principle in the Constitution of India, it has not been transposed into law because, ...

- (a) Minorities in India are opposed to this Act.
 (b) Indifference on the part of the Government of India.
 (c) Court opposition to this Act.
 (d) The decision of the Shahbano Court was overturned by the Rajiv Gandhi government by passing the Muslim Women (Protection of Rights after Divorce) Act-1986. Due to such situation, the environment could not be favorable for this law.

Option Answers

- 1) Only (a), (c) and (d) are correct   2) Only (a) and (d) are correct
 3) Only (c) is correct   4) (a), (b) and (d) are correct

51. खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत?

- (अ) सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकारक्षेत्र राज्यघटनेने ठरविल्याप्रमाणे सिमीत असल्याने त्याचे अधिकारक्षेत्र वाढवू शकत नाही.
 (ब) सर्वोच्च न्यायालयाच्या आणि उच्च न्यायालयाच्या अधिकाऱ्यांची व कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती संबंधीत मुख्य न्यायाधीश करतो आणि प्रशासनिक खर्च भारतीय संचित निधीतून दिले जातात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ)   2) फक्त (ब)   3) दोन्ही बरोबर   4) दोन्ही चूक

Which of the following statements are correct?

- (a) Jurisdiction of the Supreme Court being limited as prescribed by the Constitution cannot extend its jurisdiction.
 (b) The appointment of officers and employees of the Supreme Court and High Courts is made by the Chief Justice and the administrative expenses are paid from the Consolidated Fund of India.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (b) only   3) Both correct   4) Both wrong

52. खालीलपैकी कोणत्या परिस्थितीत भारतातील राज्याचा मुख्यमंत्री राष्ट्रपतीच्या निवडणुकीमध्ये मतदान करण्यास पात्र नसतो ?

- 1) तो स्वतःच उमेदवार असेल तर
 2) त्याने राज्य विधीमंडळाच्या कनिष्ठगृहात आपले बहुमत सिद्ध केले नसेल तर
 3) तो राज्य विधीमंडळाच्या वरिष्ठ गृहाचा सभासद असेल तर
 4) तो काळजीवाहू मुख्यमंत्री असेल तर

In which of the following circumstances the Chief Minister of a state in India is not eligible to vote in the presidential election?

- 1) If he is himself a candidate
 2) If he has not proved his majority in the Lower House of the State Legislature
 3) If he is a member of the Senior Planet of the State Legislature
 4) If he is caretaker Chief Minister

53. अधिसूचना जारी करण्याच्या राज्यपालाच्या अधिकारासंदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत?

- (अ) हे अधिकार कलम - 231 मध्ये नमूद केले आहे.
 (ब) राष्ट्रपती किंवा राज्याच्या मंत्रीमंडळाच्या सल्ल्यानूसार तो अधिसूचना जारी करू शकतो.
 (क) हे अधिकार राज्यविधीमंडळाच्या कायदे करण्याच्या अधिकारासारखेच आहेत.
 (ड) फक्त राज्य विधानसभेच्या अवकाशकाळात पण राज्य विधानपरिषदेच्या नव्हे. अधिसूचना जारी करता येतात.
 (इ) तो अधिसूचना कधीही मागे घेऊ शकत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (ब), (क) व (ड)   2) (अ), (ब) व (इ)   3) (अ), (ब) व (क)   4) (ब), (ड) व (इ)

Which of the following statements regarding the Governor's power to issue notifications is correct?

- (a) This right is mentioned in Article - 231.
 (b) He may issue notifications on the advice of the President or the Cabinet of Ministers of the State.
 (c) These powers are similar to the power of the State Legislature to make laws.
 (d) only during recess of the State Legislative Assembly but not of the State Legislative Council. Notifications can be issued.
 (e) He cannot withdraw the notification at any time.

Option Answers

- 1) (b), (c) and (d)   2) (a), (b) and (e)   3) (a), (b) and (c)   4) (b), (d) and (e)

54. राज्याच्या विधानपरिषदेबाबत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

- 1) संसद कायदानुसार विधानपरिषद गठित करू शकते.
 2) यासाठी राज्याच्या विधानसभेने सभागृहाच्या एकूण सदस्यांच्या बहुमताने प्रथम ठराव पारित करावा लागतो.
 3) विधानसभेतील उपस्थित व मतदान करणाऱ्या सभासदांच्या 2/3 हून कमी नाही इतक्या बहुमताने ठराव पाहित करावा लागतो.
 4) विधानपरिषदेची स्थापना भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 368-3 अन्वये संवैधानिक सुधारणा असल्याचे गृहित धरले जाते.

Which of the following statements about the State Legislative Council is incorrect?

- 1) Parliament may constitute a Legislative Council by law.
 2) For this the state assembly has to first pass a resolution by a majority of the total members of the house.
 3) A resolution has to be passed by a majority of not less than 2/3 of the members present and voting in the Legislative Assembly.
 4) Establishment of Legislative Council is presumed to be a constitutional amendment under Article 368-3 of the Constitution of India.

55. नगरपालिकांच्या संदर्भात 74 व्या घटनादुरुस्ती मधील तरतुदीनुसार खालीलपैकी कोणती सत्य आहेत?

- (अ) 2 लाख लोकसंख्येकरीता प्रभाग समिती असावी.
 (ब) व्यक्तीचे वय 21 वर्षे आहे म्हणून तो निवडणूकीसाठी अपात्र ठरत नाही.
 (क) लहान सागरी क्षेत्रासाठी नगरपरिषद असेल
 (ड) 12 व्या परिशिष्टामध्ये नगरपालिकांची 20 कार्ये समाविष्ट आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (क) व (ड)   2) (अ), (ब) व (ड)   3) फक्त (क)   4) फक्त (क) व (ड)

Which of the following are true as per the provisions of the 74th Amendment regarding Municipalities?

- (a) There should be a Ward Committee for a population of 2 lakhs.
 (b) A person's age of 21 years does not disqualify him for election.
 (c) There shall be a Municipal Council for small marine areas
 (d) 12th Schedule contains 20 functions of Municipalities.

Option Answers

- 1) (a), (c) and (d)   2) (a), (b) and (d)   3) (c) only   4) (c) and (d) only

56. जनहितयाचिका (PIL) बाबत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

- (अ) जनहितयाचिकेने न्यायपालिकेचे लोकशाहीकरण केले.
 (ब) जनहितयाचिकेने कार्यकारी आणि विधीमंडळास त्यांची जनतेप्रती असलेली घटनात्मक कर्तव्ये पार पाडण्यास भाग पाडले.
 (क) जनहितार्थ याचिकेने भ्रष्टाचार मुक्त प्रशासन देण्याचा एक प्रयत्न केला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ)   2) फक्त (ब)   3) फक्त (क)   4) वरीलपैकी कोणतेही नाही.

Which of the following statements about Public Interest Litigation (PIL) is incorrect?

- (a) Public interest petition democratized the judiciary.
 (b) Public interest plea compels the Executive and the Legislature to discharge their constitutional duties towards the people.
 (c) Public Interest Litigation has made an attempt to provide corruption free administration.

Option Answers

- 1) (a) only   2) (b) only   3) (c) only   4) None of the above.

57. भारताच्या राष्ट्रीय मानव हक्क आयोगाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (अ) भारताच्या निवृत्त मुख्य न्यायमूर्ती या आयोगाचा अध्यक्ष असतो.
 (ब) प्रत्येक 'राज्यात मानव हक्क आयोग' अशी त्याची रचना असेल.
 (क) त्याला फक्त शिफारस करण्याचा अधिकार आहे.
 (ड) आयोगाच्या सदस्यांमध्ये एका महिलेला नियुक्त करणे अनिवार्य आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) व (क)   2) (ब) व (ड)   3) (ब) व (क)   4) (अ), (ब), (क) व (ड)

Which of the following statements regarding the National Human Rights Commission of India is correct?

- (a) The Commission is chaired by the retired Chief Justice of India.
 (b) It shall constitute a 'State Human Rights Commission' in each State.
 (c) He has only the right to recommend.
 (d) It is mandatory to appoint one woman among the members of the Commission.

Option Answers

- 1) (a) and (c)   2) (b) and (d)   3) (b) and (c)   4) (a), (b), (c) and (d)

58. भारताच्या दबावगटाच्या वैशिष्ट्य संदर्भात खाली काही विधाने दिली आहेत, त्यातील योग्य विधान कोणते ?

- (अ) शासनावर प्रभाव पाडण्यासाठी भारतातील दबावगट वारंवार राजकीय पक्षांचा आधार घेतात.
 (ब) राजकीय पक्ष आपल्याच शाखांचा विस्तार करताना दबाव गटांची निर्मात करतात.
 (क) भारतामध्ये एकाचवेळी पारंपारिक आणि आधुनिक स्वरूपाचे दबावगट कार्यरत दिसतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (ब) योग्य   2) फक्त (अ) व (क) योग्य   3) फक्त (अ) व (ब) योग्य   4) सर्व अचूक

Which of the following statements is correct regarding the characteristics of pressure groups in India?

- (a) Pressure groups in India frequently rely on political parties to influence the government.
 (b) Political parties create pressure groups while expanding their own branches.
 (c) Pressure groups of both traditional and modern forms are seen to be operating in India simultaneously.

Option Answers

- 1) Only (b) is correct   2) Only (a) and (c) are correct
 3) Only (a) and (b) are correct   4) All are correct

59. पर्यावरण संरक्षण अधिनियम 1986 विषयी योग्य विधान/विधाने कोणती ?

- (अ) भोपाळ वायू दुर्घटनेनंतर हा अधिनियम अस्तित्वात आला.
 (ब) हा अधिनियम जम्मू-काश्मिर सह संबंध भारतासाठी लागू आहे.
 (क) कलम-48 अ नुसार पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठी आणि सुधारणांची जबाबदारी राज्यसंस्थेकडे आहे.
 (ड) कलम-51 अ नुसार प्रत्येक नागरिकाने पर्यावरणाचे संरक्षण केले पाहिजे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (ब) अयोग्य   2) फक्त (अ) व (ड) योग्य   3) सर्व योग्य   4) फक्त (क) व (ड) योग्य

Which is the correct statement about Environment Protection Act 1986?

- (a) This Act came into being after the Bhopal gas tragedy.
(b) This Act applies to India in relation to Jammu and Kashmir.
(c) As per Section-48A, responsibility for protection and improvement of environment rests with the state body.
(d) According to Article-51A every citizen should protect the environment.

Option Answers

- 1) Only (b) is incorrect   2) Only (a) and (d) are correct
3) All are correct   4) Only (c) and (d) are correct

60. खालीलपैकी कोणत्या वर्षी मांडलेल्या लोकपाल विधेयकाच्या अधिकारक्षेत्रात पंतप्रधान पदाचा समावेश होता?

- (अ) लोकपाल विधेयक - 1968   (ब) लोकपाल विधेयक - 1971   (क) लोकपाल विधेयक - 1977
(ड) लोकपाल विधेयक - 1985   (इ) लोकपाल विधेयक - 1990

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (क) व (इ)   2) (ब), (क) व (ड)   3) (क) व (ड)   4) (क), (ड) व (इ)

In which of the following years the jurisdiction of the Lokpal Bill introduced included the post of Prime Minister?

- (a) Lokpal Bill - 1968 (b) Lokpal Bill - 1971 (c) Lokpal Bill - 1977
(d) Lokpal Bill - 1985 (e) Lokpal Bill - 1990

Option Answers

- 1) (a), (c) and (e)   2) (b), (c) and (d)   3) (c) and (d)   4) (c), (d) and (e)

61. भारतावर युनानी आक्रमणाचा प्रभाव पुढीलपैकी कोणत्या कारणाने स्पष्ट होतो ?

- (अ) संस्कृतीचा अशंतः आणि क्षणिक प्रभाव   (ब) व्यापारी प्रभाव   (क) केलचा प्रभाव
(ड) धार्मिक किंवा तत्वज्ञानाचा प्रभाव   (इ) साहित्यिक प्रभाव.   (ई) ज्योतिष विज्ञान आणि वैद्यकशास्त्रावर प्रभाव.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (ब) आणि (क)   2) फक्त (अ), (ब) आणि (ड)   3) वरील सर्व   4) फक्त (ब), (क), (इ) आणि (ई)

The impact of Greek invasion on India is evident from which of the following reasons?

- (a) Turbulent and transitory influence of culture (b) Commercial influence (c) Influence of Kael
(d) Religious or philosophical influence (e) Literary influence. (e) Impact on Astrology and Medicine.

Option Answers

- 1) (b) and (c) only   2) (a), (b) and (d) only   3) All of the above   4) (b), (c), (e) and (e) only

62. सम्राट अशोकाच्या 14 शिलालेखा बाबत खालीलपैकी कोणती विधान/ने योग्य असेल?

- (अ) तृतीय शिलालेखात राजकीय पदाधिकाऱ्यांना आदेश दिलेले आहेत.
(ब) चतुर्थ शिलालेखात व्यवहार सनातन विषयांची व्याख्या दिली आहे.
(क) पाचव्या शिलालेखात धर्ममहा-मात्रांची नियुक्ती आणि कार्याचे निर्देश केलेले आहेत.
(ड) सहाव्या शिलालेखात आत्यनियंत्रणावर भर देण्यात आला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) आणि (क)   2) फक्त (ब)   3) फक्त (ब), (क) आणि (ड)   4) वरील सर्व

Which of the following statement/s is correct regarding the 14 inscriptions of Emperor Ashoka?

- (a) The third inscription gives orders to political officers.
(b) Inscription IV gives the definition of Vyava Sanatana subjects.
(c) The fifth inscription directs the appointment and function of Dharmamaha-matras.
(d) In the sixth inscription emphasis is placed on self-control.

Option Answers

- 1) (a) and (c) only   2) (b) only   3) (b), (c) and (d) only   4) All of the above

63. जैन धर्माच्या पालनासाठी पाच महाव्रतांचे आचरण केले जाते. खालीलपैकी कोणत्या महाव्रतांचा समावेश केला जात नाही ?

- (अ) सत्य (ब) सम्यक चारित्र्य (क) अहिंसा
(ड) सम्यक ज्ञान (इ) अस्तेय (ई) सम्यक दर्शन
(उ) अपरिग्रह (ऊ) ब्रम्हाचार्य

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (ब), (ड) आणि (ई) 2) फक्त (अ), (ब) आणि (ई) 3) फक्त (ब), (क) आणि (ड) 4) (इ), (ई) आणि (उ)

Five Mahavratas are observed for the observance of Jainism. Which of the following Mahavratas is not included?

- (a) Truth (b) Right character (c) Non-violence
(d) Samyak Gnana (e) Asteya (f) Samyak Darshan
(g) Aparigraha (h) Brahmacharya

Option Answers

- 1) (b), (d) and (e) only 2) (a), (b) and (e) only
3) (b), (c) and (d) only 4) (e), (f) and (d)

64. सिंधू संस्कृती बाबत योग्य विधाने ओळखा.

- (अ) ही एक नागरीय संस्कृती आहे.
(ब) सिंधू संस्कृतीत वाघ आणि हत्ती परिचित होते. परंतू घोडे परिचित नव्हते.
(क) सिंधू संस्कृतीत बैलाला पवित्र व विशेष पुज्यनीय मानत होते.
(ड) सिंधू संस्कृतीत समाज आणि धर्म स्त्री प्रधान होता.
(इ) सिंधू संस्कृतीत मुर्तीपुजेला मानले जात होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (क) आणि (इ) 2) वरील सर्व योग्य 3) वरीलपैकी सर्व अयोग्य 4) (क), (ड) आणि (इ).

Identify the correct statements about the Indus Civilization.

- (a) It is a civic culture.
(b) Tiger and elephant were familiar in Indus civilization. But the horses were not familiar.
(c) In the Indus civilization, the bull was considered sacred and especially worshipped.
(d) Society and religion were female dominated in Indus civilization.
(e) Idol worship was considered in Indus culture.

Option Answers

- 1) Only (c) and (e) 2) All of the above are correct
3) All of the above are incorrect 4) (c), (d) and (e).

65. प्राचीन भारताच्या इतिहास लेखनातील अडचणी कोणत्या आहेत?

- (अ) धर्म व तत्त्वज्ञानाकडे कल असल्याने सर्व समावेशकता लिखाणात दिसून येत नाही.
(ब) प्राचीन काळातील ऐतिहासिक ग्रंथ नष्ट झाल्याने खरी माहिती समोर येत नाही.
(क) वर्णव्यवस्था मोठ्या प्रमाणात असल्याने काही वर्णव्यवस्थेचा इतिहास लिहला गेला नाही.
(ड) राजकिय एकजुटीचा अभाव असल्याने ऐतिहासिक संदर्भ मिळते जुळते दिसून येत नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) आणि (क) 2) फक्त (ब) 3) (क) आणि (ड) 4) वरील सर्व

What are the difficulties in writing the history of ancient India?

- (a) Not all inclusivity is reflected in the writing as it tends towards religion and philosophy.
(b) Historical texts of ancient times have been destroyed so real information does not come to the fore.
(c) The history of some varna systems has not been written due to the large number of varna systems.
(d) Due to the lack of political unity, the historical context is not consistent.

Option Answers

- 1) (a) and (c) only 2) (b) only 3) (c) and (d) 4) All of the above

66. मोगल कालिन बँकिंग व्यवस्थेबाबत खालीलपैकी कोणती विधाने योग्य आहेत ?

- (अ) मोगल काळात चलनी नाण्यास दमडी असे म्हटले जाई.
 (ब) सोन्याच्या सर्वात मोठ्या नाण्यास संशब म्हटले जात असे.
 (क) बादशहा औरंगजेब यांच्या काळात 180 ग्रेनचे मूल्य 1 रूपया असे होते.
 (ड) मोगल काळात चलन व्यवस्थेचा मुख्य आधार चांदीची नाणी असा होता.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (अ) आणि (क)   2) फक्त (क) आणि (ड)   3) वरील सर्व   4) फक्त (ड)

Which of the following statements about the Moghal Kalin banking system is correct?

- (a) During the Mughal period the currency coin was called Damdi.
 (b) The largest gold coin was called Samshab.
 (c) During the reign of Emperor Aurangzeb, 180 grains were worth 1 rupee.
 (d) Silver coins were the mainstay of monetary system during the Mughal period.

Option Answers

- 1) (a) and (c) only   2) (c) and (d) only   3) All of the above   4) (d) only

67. राक्षसभुवन या लढाई बाबत कोणते विधान असत्य आहे?

- (अ) राक्षसभुवनची लढाई निजाम कालीन चंपावती जिल्ह्यात झाली.
 (ब) राक्षसभुवनची लढाई निजाम व मराठे यांच्यात 10 ऑगस्ट 1763 साली झाली आहे.
 (क) राक्षसभुवनच्या विजयामुळे माधवराव पेशव्यांच्या स्वतंत्र अशा कर्तबगारीस सुरुवात झाली.
 (ड) ऑक्टो. 1763 मध्ये विजयादशमीचा प्रसंग माधवरावांच्या करामतीचा पहिला विजय होय. असे वर्णन रियासत्कार सरदेसाई यांनी केले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त (क) आणि (ड)   2) फक्त (ब) आणि (ड)   3) वरील एकही अयोग्य नाही   4) वरीलपैकी सर्व अयोग्य.

Which statement about the battle of Rakshasbhuvan is false?

- (a) Battle of Rakshasbhuvan took place in Champavati district during Nizam period.
 (b) The battle of Rakshasbhuvan was fought between the Nizam and the Marathas on 10 August 1763.
 (c) Victory at Rakshasbhuvan marked the beginning of Madhavrao Peshwa's independent career.
 (d) Oct. The occasion of Vijayadashami in 1763 was the first victory of Madhavrao's magic. This has been described by Riastaka Sardesai.

Option Answers

- 1) Only (c) and (d)   2) Only (b) and (d)
 3) None of the above are incorrect   4) All of the above are incorrect.

68. ब्रिटीश सरकारने जमीन महसूल पध्दतीत कोणते बदल केले?

- (अ) ब्रिटीशांनी जमिनीची मोजणी करून जमीन महसूल निश्चित केला.
 (ब) ब्रिटीशांनी शेतकऱ्यांना जमीन महसूल रोखीने भरणे सक्तीचे केले.
 (क) वेळेत जमीन महसूल न भरण्या शेतकऱ्यांच्या जमिनी ताब्यात घेण्याचा कायदा केला.
 (ड) सर्व शेतकऱ्यांनी जमीन महसूल वेळेत भरणे आवश्यक कले.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) आणि (ब) फक्त   2) (ब) आणि (क) फक्त   3) (अ) आणि (क) फक्त   4) वरील पैकी

What changes did the British government make in the land revenue system?

- (a) Land revenue was fixed by British by enumeration of land.
 (b) British forced farmers to pay land revenue in cash.
 (c) Enacted a law to seize the lands of farmers who did not pay land revenue on time.
 (d) All farmers required to pay land revenue on time.

Option Answers

- 1) (a) and (b) only   2) (b) and (c) only   3) (a) and (c) only   4) Out of the above

69. ब्रिटीश कंपनीने 'नियामक कायदा' इ.स. 1774 साली पास केला त्याचे मुख्य कारण :

- (अ) भारतातील कंपनी प्रशासन मजबुत करावयाचे होते.
 (ब) कर्मचाऱ्यांच्या आर्थिक सुबत्तेचा आळा घालायला होता.
 (क) संचालक मंडळाचे अधिकार वाढवायचे होते.
 (ड) कंपनीच्या व्यवहारावर व राज्यकारभारावर अंकुश ठेवायला होता.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) आणि (क)   2) (ब) आणि (ड)   3) (क) आणि (ब)   4) (ड) आणि (अ)

The British Company passed the 'Regulatory Act' in AD. Passed in 1774 Main Reasons:

- (a) Company governance in India was to be strengthened.
 (b) It was to curb the financial well-being of the employees.
 (c) The powers of the Board of Directors were to be increased.
 (d) To control the affairs and governance of the company.

Option Answers

- 1) (a) and (c)   2) (b) and (d)   3) (c) and (b)   4) (d) and (a)

70. मॉर्ले मिनटो सुधारणांचे श्रेय मॉर्ले यांना नसून मिनटोनाच आहे. असे लेडी मिटो यांचे म्हणणे होते. परंतु मॉर्ले व्यापक सुधारणा करू इच्छित होते म्हणून त्यांचेही महत्त्व होते. मॉर्ले यांच्या पत्र व्यवहारातील पुढीलपैकी कोणत्या सूचनांवरून हे स्पष्ट होते?

- (अ) लोकांसाठी सुधारणा करण्याच दिशेने आपण पावले उचलावीत.
 (ब) आपण सुधारणा केल्या नाहीत तर मागण्या वाढतील व त्यांना राष्ट्रीय स्वरूप प्राप्त होईल.
 (क) सुधारणांची सुरुवात तळापासून करावी.
 (ड) जिल्हा लोकल बोर्ड आणि नगरपालिकात अधिक प्रमाणात भारतीय प्रतिनिधी नेमावेत व त्यांना जास्त अधिकार मिळतील असे करावे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) आणि (ब)   2) (क) आणि (ड)   3) (ब) आणि (क)   4) (ड) आणि (अ)

The Morley Minto Reforms are attributed not to Morley but to Minto. That was what Lady Mito said. But they were also important as Morley wanted to make sweeping reforms. This is evident from which of the following suggestions in Morley's correspondence?

- (a) We should take steps towards improvement for the people.
 (b) If we do not reform, demands will increase and become national in nature.
 (c) Reforms should start from the bottom.
 (d) To appoint more Indian representatives in District Local Boards and Municipalities and to give them more powers.

Option Answers

- 1) (a) and (b)   2) (c) and (d)   3) (b) and (c)   4) (d) and (a)

71. असहकार चळवळ मागे घेतल्यानंतर काँग्रेस दोन भागात विभागली झाली कारण,

- (अ) एक गट ज्यात वल्लभभाई पटेल, सी. राजगोपाचारी आणि राजेंद्रप्रसाद अग्रगणी होते असे समजत होता की काँग्रेसने निवडणुकीत भाग घ्यावा व विधीमंडळात आतून हल्ला चढवावा.
 (ब) ज्या गटाने पुढारी सी. आर. दास, मोतीलाल नेहरू व विठ्ठलभाई पटेल होते तो गट निवडणुकीच्या विरोधात होता.
 (क) काँग्रेसच्या 1992 च्या पटना येथील सभेत, ज्या सभेचे अध्यक्षपद सी. आर. दास यांच्याकडे होते, निवडणुकीचा प्रस्ताव अमान्य करण्यात आला.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ)   2) (ब)   3) (क)   4) एकही नाही.

After the withdrawal of the Non-Cooperation Movement, the Congress split into two factions because,

- (a) A group consisting of Vallabhbai Patel, C. Rajagopachari and Rajendra Prasad were the pioneers who believed that the Congress should contest the elections and attack the legislature from within.
 (b) The group which led C. R. Das, Motilal Nehru and Vitthalbhai Patel were the group that was against elections.
 (c) In the 1992 meeting of the Congress at Patna, which was presided over by C. R. Das had, the motion for election was rejected.

Option Answers

- 1) (a)   2) (b)   3) (c)   4) None of these.

72. मुंबईसह महाराष्ट्र राज्याची निर्मिती होईपर्यंत कोणी काय म्हटले होते?

- (अ) "मुंबई महाराष्ट्रापासून वेगळी होण्यास माझा शेवटच्या श्वासापर्यंत विरोध राहिल."
 (ब) "महाराष्ट्राला मुंबई मिळणार नाही जोपर्यंत सूर्य व चंद्र आकाशात चमकत राहतील."
 (क) "मुंबईचे नागरिक महाराष्ट्रात सहभागी होणार नाहीत जोपर्यंत काँग्रेस जिवंत आहे."
 (इ) शंकरराव देव
 (फ) मोरारजी देसाई

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ), (ड), (ब), (फ), (क), (इ)   2) (अ), (इ), (ब), (ड), (क) (फ)
 3) (अ), (ड), (ब), (इ), (क) (फ)   4) (अ), (इ), (ब), (फ), (क), (ड)

73. (अ) आणि (ब) विधाने वाचून उत्तराचा योग्य पर्याय निवडा.

- (अ) भाऊराव पाटील यांना जैन वसतिगृह सोडावे लागले.
 (ब) ते कोल्हापूर येथील अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांसाठी असलेल्या वसतिगृहाच्या उद्घाटन प्रसंगाला उपस्थित राहिले होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) आणि (ब) बरोबर आहेत व (ब), (अ) चे स्पष्टीकरण करते.
 2) (अ) आणि (ब) बरोबर परंतु (ब), (अ) चे स्पष्टीकरण देत नाही.
 3) (अ) बरोबर आहे, (ब) चुकीचे आहे.
 4) (अ) चुक आहे, (ब) देखील चुक आहे.

Read the statements (a) and (b) and choose the correct answer option.

- (a) Bhaurao Patil had to leave the Jain hostel.
 (b) He attended the inauguration of a hostel for Scheduled Caste students at Kolhapur.

Option Answers

- 1) (a) and (b) are correct and (b) explains (a).
 2) (a) and (b) correct but (b), does not explain (a).
 3) (a) is correct, (b) is incorrect.
 4) (a) is wrong, (b) is also wrong.

74. सावकार बंधू-ज्यांनी अभिनव भारतची स्थापना केली यांच्याबाबत खालील दोन विधानांपैकी कोणते चुकीचे आहे ?

- (अ) विनायक सावरकरांवर इटालियन देशभक्त मॅझिनीचा खूप प्रभाव होता ज्यांचे आत्म चरित्र त्यांनी भाषांतरित केले.
 (ब) बाबाराव सावरकरांनाही त्यांच्या प्रक्षोभक कारवाई करीता अंदामानात डांबले गेले होते. ज्याविरुद्ध कान्हेरेंनी जॅक्सनला गोळ्या घालून ठार केले.
 पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ (ब)   2) केवळ (अ)   3) (अ), (ब) दोन्ही नाही   4) (अ), (ब) दोन्ही

Which of the following two statements about Savakar brothers-who founded Abhinav Bharat is incorrect?

- (a) Vinayak Savarkar was greatly influenced by the Italian patriot Mazzini whose autobiography he translated.
 (b) Babarao Savkar was also arrested in Andamans for his provocative actions. Against which Kanhere shot and killed Jackson.

Option Answers

- 1) Only (b)   2) Only (a)   3) Neither (a), (b)   4) Both (a), (b)

75. त्यांनी अल-हिलाल हे उर्दू साप्ताहिक सुरू केले, कैरो येथील अल अझर विद्यापीठातून त्यांचे शिक्षण झाले होते, ते अरबी व फार्सी भाषेचे विद्वान होते, ते राष्ट्रीय सभेचे अध्यक्षही होते. ते कोण ते ओळखा ?

- 1) अब्दुल कलाम आझाद   2) सर सय्यद अहमद खान
 3) मौलाना महम्मद अली   4) डॉ. नाझीर अहमद

He started the Urdu weekly Al-Hilal, was educated at Al-Azhar University in Cairo, was a scholar of Arabic and Persian, and was the President of the National Assembly. Do you know who they are?

- 1) Abdul Kalam Azad   2) Sir Syed Ahmed Khan
 3) Maulana Muhammad Ali   4) Dr. Nazir Ahmed

76. क्लोरिनयुक्त हायड्रोकार्बन गटातील एक किटकनाशक अन्नपीकांवर फवारले जाते. संबंधित अन्नसाखळी अशी - अन्नपीक-उंदीर-साप-गिधाड
या अन्नसाखळीतील कोणत्या सजीवांमध्ये हे कीटकनाशक सर्वात जास्त प्रमाणात साठेल ?
1) अन्नपीक 2) उंदीर 3) साप 4) गिधाड
An insecticide from the chlorinated hydrocarbon group is sprayed on food crops. The related food chain is - food crop-rat-snake-vulture
Which organism in this food chain will accumulate the highest amount of this pesticide?
1) Food crop 2) Rat 3) Snake 4) Vulture
77. अंटार्क्टिकामधील ओझोन विवर हा चिंतेचा विषय बनलेला आहे. हे विवर तयार होण्याचे कारण कोणते ?
1) तपांब्रामधील अस्थिरता आणि क्लोरोफ्लुरोकार्बन्सचा अंतर्प्रवाह.
2) ध्रुवीय आघाडी (Polar Front) आणि स्थितांबरीय ढगांची उपस्थिती, क्लोरोफ्लुरोकार्बन्सचा अंतर्प्रवाह.
3) ध्रुवीय आघाडी आणि स्थितांबरीय ढगांची अनुपस्थिती; आणि मिथेन व क्लोरोफ्लुरोकार्बन्सचा अंतर्प्रवाह.
4) जागतिक तापमानवाढीमुळे ध्रुवीय प्रदेशांमधील वाढलेले तापमान.
The ozone hole in Antarctica has become a matter of concern. What is the reason for the formation of this crater?
1) Volatility in Tapamba and influx of chlorofluorocarbons.
2) Presence of polar front and stratospheric clouds, influx of chlorofluorocarbons.
3) Absence of polar front and stratigraphic clouds; and end-flows of methane and chlorofluorocarbons.
4) Increased temperature in polar regions due to global warming.
78. अलीकडील काळात मानवी गतीविधींमुळे वातावरणातील कार्बन डायऑक्साईडचे प्रमाण वाढले आहे. परंतु उत्सर्जित कार्बन डायऑक्साईड पैकी बराचसा वातावरणाच्या खालच्या थरात राहात नाही. याचे कारण काय?
(अ) स्थितांबराच्या वरच्या भागात हा वायू निसटतो.
(ब) महासागरातील वनस्पती प्लवंगाने केलेले प्रकाशसंश्लेषण.
(क) ध्रुवीय हिमनगांमध्ये अडकलेली हवा.
पर्यायी उत्तरे :
1) (अ) व (ब) 2) फक्त (ब) 3) (ब) आणि (क) 4) फक्त (क)
79. खालीलपैकी सल्फर डायऑक्साईडचे स्रोत कोणते आहेत ?
(अ) जैविक विघटन
(ब) तेल शुद्धीकरण कारखाने
(क) स्मेल्टिंग उद्योग (Smelting Units)
(ड) ज्वालामुखीचा उद्रेक
पर्यायी उत्तरे :
1) (ब) आणि (क) 2) (क) आणि (ड) 3) (ब), (क) आणि (ड) 4) वरील सर्व
Which of the following are sources of sulfur dioxide?
(a) Biological degradation (b) Oil refineries
(c) Smelting Units (Smelting Units) (d) Volcanic eruption
Option Answers
1) (b) and (c) 2) (c) and (d) 3) (b), (c) and (d) 4) All of the above
80. नैसर्गिक हरितगृह परिणाम आणि मानवनिर्मित हरितगृह परिणाम स्पष्ट करणारे सर्वात योग्य विधान कोणते ?
1) नैसर्गिक हरितगृह परिणामाचा पृथ्वीच्या वातावरणाच्या तापमानावर कुठलाही परिणाम होत नाही.
2) नैसर्गिक हरितगृह परिणाम पृथ्वीच्या सामान्य तापमानास कारणीभूत आहे, तर मानवनिर्मित हरितगृह परिणाम जागतिक तापमानवाढीस कारणीभूत आहे.
3) दोन्हीही जागतिक तापमानवाढीस कारणीभूत आहेत.
4) नैसर्गिक हरितगृह परिणामास जबाबदार असणारे हरितगृह वायू मानवनिर्मित हरितगृह परिणामास जबाबदार असणाऱ्या वायूपेक्षावेगळे आहेत.
Which is the most correct statement explaining natural greenhouse effect and man-made greenhouse effect?
1) The natural greenhouse effect has no effect on the temperature of the Earth's atmosphere.

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

- 2) The natural greenhouse effect is responsible for the normal temperature of the earth, while the man-made greenhouse effect is responsible for global warming.
- 3) Both contribute to global warming.
- 4) The greenhouse gases responsible for the natural greenhouse effect are different from the gases responsible for the man-made greenhouse effect.

81. **खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) 1974 मध्ये जागतिक वन्यजीव निधी (World Wildlife Fund) च्या मदतीने केदारनाथ वन्यजीव अभयारण्य (उत्तरांचल) मध्ये हा प्रकल्प सुरू करण्यात आला.

(ब) नर कस्तुरी हरिण एक वर्षे वयाचे झाल्यानंतर मिल्क कस्तुरीचे (Milk Musk) स्रवण सुरू होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधान (अ) योग्य आहे.
- 2) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही योग्य आहेत.
- 3) केवळ विधान (ब) योग्य आहे.
- 4) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही अयोग्य आहेत.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

(a) The project was started in Kedarnath Wildlife Sanctuary (Uttaranchal) in 1974 with the help of World Wildlife Fund.

(b) Milk musk starts to be secreted after the male musk deer reaches one year of age.

Option Answers

- 1) Only statement (a) is correct.
- 2) Both statements (a) and (b) are correct.
- 3) Only statement (b) is correct.
- 4) Both statements (a) and (b) are incorrect.

82. **संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या रेड कार्यक्रमाचे व्यवस्थापन (REDD Programme) कोणामार्फत केले जाते?**

(अ) संयुक्त राष्ट्रसंघ विकास कार्यक्रम (UNDP)

(ब) संयुक्त राष्ट्रसंघ पर्यावरण कार्यक्रम (UNEP)

(क) अन्न आणि कृषी संघटना (FAO)

पर्यायी उत्तरे :

- 1) (अ) आणि (ब)
- 2) (ब) आणि (क)
- 3) (अ) आणि (क)
- 4) वरील सर्व

REDD Program of the United Nations is managed by whom?

(a) United Nations Development Program (UNDP)

(b) United Nations Environment Program (UNEP)

(c) Food and Agriculture Organization (FAO)

Option Answers

- 1) (a) and (b)
- 2) (b) and (c)
- 3) (a) and (c)
- 4) All of the above

83. **'इंटरगव्हर्नमेंटल पॅनल ऑन क्लायमेट चेंज' (IPCC) ची स्थापना 1988 मध्ये कोणत्या संघटनांनी केली?**

1) जागतिक हवामानशास्त्रीय संघटना (WMO) आणि संयुक्त राष्ट्रसंघ पर्यावरण कार्यक्रम (UNEP)

2) संयुक्त राष्ट्रसंघ पर्यावरण कार्यक्रम (UNEP) आणि संयुक्त राष्ट्रसंघ विकास कार्यक्रम (UNDP)

3) संयुक्त राष्ट्रसंघ पर्यावरण कार्यक्रम (UNEP) आणि आययुसीएन (IUCN)

4) संयुक्त राष्ट्रसंघ विकास कार्यक्रम (UNDP) आणि अन्न व कृषि संघटना (FAO)

The Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) was established by which organization in 1988?

1) World Meteorological Organization (WMO) and United Nations Environment Program (UNEP)

2) United Nations Environment Program (UNEP) and United Nations Development Program (UNDP)

3) United Nations Environment Program (UNEP) and IUCN

4) United Nations Development Program (UNDP) and Food and Agriculture Organization (FAO)

84. **खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) प्रवाळे म्हणजे सागरी पाण्याखाली विशिष्ट परिस्थितीमध्ये वाढणाऱ्या सिलेंटराटा या वर्गातील लहान आकाराच्या कोरल प्राण्यांच्या वसाहती असतात.

(ब) कोरलरीफ मधील केवळ वरच्या थरातील कोरल प्राण जिवंत असतात.

(क) कोरल प्राण्यांनी स्रवलेल्या कॅल्शियम कार्बोनेट अतिमृदप्रवाह प्राण्यांच्या शरीरापासून प्रवाह भित्तिका तयार होतात.

पर्यायी उत्तरे :

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

- 1) केवळ विधाने (अ) आणि (ब) योग्य आहेत. 2) केवळ विधाने (ब) आणि (क) योग्य आहेत.
3) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत. 4) केवळ विधान (अ) आणि (क) योग्य आहेत.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

- (a) Corals are colonies of small corals of the order Cilantrata growing under certain conditions under sea water.
(b) Only the top layer of coral lives in a coral reef.
(c) Calcium carbonate secreted by corals forms stream walls from the bodies of ultrasedimentary animals.

Option Answers

- 1) Only statements (a) and (b) are correct. 2) Only statements (b) and (c) are correct.
3) All the above statements are correct. 4) Only statements (a) and (c) are correct.

85. **गाडगीळ कार्यगट अहवालात पश्चिम घाटाबाबत खालीलपैकी कोणत्या शिफारशी केल्या आहेत.**

- (अ) संपूर्ण प. घाट प्रदेशात 'परिस्थितिकीयदृष्ट्या संवेदनशील क्षेत्र' (ESA) म्हणून घोषित करावे. या प्रदेशाचे ESZ - 1 (Economically Sensitive Zone - 1, ESZ - 2, ESZ - 3 असे वर्गीकरण करावे.
(ब) परिस्थितिकीयदृष्ट्या संवेदनशील क्षेत्र ठरविताना वनस्पती जीवन आणि प्राणीजीवनाबरोबरच इतर सर्वकष निकषांचा आधार घेतलेला आहे.
(क) बेकायदेशीर खाणकामावर संपूर्ण प. घाट क्षेत्रात बंदी आणावी.
(ड) वनजमिनीचे हस्तांतरण कोणत्याही परिस्थिती बिगर वन वापरंसाठी करता येणार नाही. मूळ वनाच्छादनाच्या केवळ 7% वने. प. घाटात सध्या शिल्लक आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधाने (अ), (ब) आणि (क) योग्य आहेत. 2) केवळ विधाने (अ), (ब) आणि (ड) योग्य आहेत.
3) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत. 4) केवळ विधाने (अ), (क) आणि (ड) योग्य आहेत.

Which of the following recommendations were made in the Gadgil Task Force Report regarding the Western Ghats?

- (a) The entire W. Ghat region should be declared as 'Ecologically Sensitive Area' (ESA). This region should be classified as ESZ-1 (Economically Sensitive Zone-1, ESZ-2, ESZ-3).
(b) Ecologically sensitive areas are defined on the basis of flora and fauna along with other comprehensive criteria.
(c) Illegal mining as a whole. A ban should be brought in the ghat area.
(d) Transfer of forest land shall not under any circumstances be made for non-forest uses. Only 7% of the original forest cover is forest. W. There are currently remaining in the ghat.

Option Answers

- 1) Only statements (a), (b) and (c) are correct. 2) Only statements (a), (b) and (d) are correct.
3) All the above statements are correct. 4) Only statements (a), (c) and (d) are correct.

86. **खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान / ने ओळखा.**

- (अ) अमेरिकन नागरिकांना दिली जात असलेली कोव्हिड - 19 साठीची लस 'मॉडर्ना' कंपनीने तयार केली आहे.
(ब) 'मॉडर्ना' कंपनी ही अमेरिकन कंपनी असून 'एम आर एन ए' लसीच्या पेशंटसाठी काम करत आहे.
(क) 'एम आर एन ए' या लसीच्या निर्मितीत भारतीय वंशाचे 'डॉ. मिहार मेटकर' यांचे मोलाचे योगदान आहे.
(ड) 'डॉ मिहार मेटकर' हे मूळचे सोलापूरातील असून त्यांचे पदव्युत्तर शिक्षण शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे झाले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधाने (ब), (क) आणि (ड) योग्य आहेत. 2) केवळ विधाने (अ), (क) आणि (क) योग्य आहेत.
3) केवळ विधाने (अ), (ब) आणि (क) योग्य आहेत. 4) वरीलपैकी सर्व विधाने योग्य आहेत.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

- (a) The vaccine for Covid-19 that is being given to American citizens is manufactured by the company 'Moderna'.
(b) 'Moderna' company is an American company working for 'mRNA' vaccine for patients.
(c) Indian origin 'Dr.' Mihar Metkar' is a valuable contribution.
(d) 'Dr. Mihar Metkar' is a native of Solapur and has done his post graduation from Shivaji University, Kolhapur.

Option Answers

- 1) Only statements (b), (c) and (d) are correct. 2) Only statements (a), (c) and (c) are correct.

3) Only statements (a), (b) and (c) are correct. 4) All the above statements are correct.

87. खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान / ने ओळखा.

- (अ) सन 14 ऑक्टोबर 2021 रोजी रशियाचे 'एस - 400 ट्रायम्फ हवाई संरक्षण क्षेपणास्त्र यंत्रणा' भारताला देण्याचे घोषित केले आहे.
 (ब) 'एस - 400 ट्रायम्फ हवाई संरक्षण क्षेपणास्त्र यंत्रणा' पाकिस्तान आणि चीन या देशांच्या सीमालगत धोक्याच्या ठिकाणी भारत उपयोगात आणणार आहे.
 (क) 'एस - 400 ट्रायम्फ हवाई संरक्षण क्षेपणास्त्र यंत्रणा' ही शत्रूची विमान 600 (सहाशे) कि. मी. वरून येणारी भेदण्याची क्षमता आहे.
 (ड) 'एस - 400 ट्रायम्फ हवाई संरक्षण क्षेपणास्त्र यंत्रणा' साठी भारतीय जवानांना भारतातील हिमाचल प्रदेश येथे प्रशिक्षण दिले जाणार आहे.
 पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधान (अ), (ब) आणि (क) योग्य आहेत. 2) केवळ विधाने (अ) आणि (ब) योग्य आहेत.
 3) केवळ विधान (ब), (क) आणि (ड) योग्य आहेत. 4) केवळ विधाने (क) आणि (ड) योग्य आहेत.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

- (a) On October 14, 2021, Russia has announced the delivery of the S-400 Triumf air defense missile system to India.
 (b) S-400 Tymf Air Defense Missile System to be deployed by India in the border areas of Pakistan and China.
 (c) 'S-400 Tymf Air Defense Missile System' is an enemy aircraft within 600 (six hundred) km. I. There is penetrating power from above.
 (d) Indian soldiers will be trained in 'S-400 Tymf Air Defense Missile System' in Himachal Pradesh, India.

Option Answers

- 1) Only statements (a), (b) and (c) are correct. 2) Only statements (a) and (b) are correct.
 3) Only statements (b), (c) and (d) are correct. 4) Only statements (c) and (d) are correct.

88. खालील विधानांचा विचार करून बिनचुक विधान / ने ओळखा.

- (अ) कारखानदारी उत्पादनाची चलनवाढ ऑक्टोबर 2021 मध्ये 10.04 टक्के तर सप्टेंबर 2021 मध्ये 9.16 टक्के होती.
 (ब) इंधन आणि वीज याची भाववाढ ऑक्टोबर 2021 मध्ये 47.18 टक्के तर सप्टेंबर 2021 मध्ये हीच भाववाढ 20.81 टक्के होती.
 (क) खाद्य पदार्थांची भाववाढ ऑक्टोबर 2021 मध्ये उणे 2.70 टक्के असून तीच भाववाढ सप्टेंबर - 2021 मध्ये 5.69 टक्के होती.
 (ड) पेट्रोलियम भाववाढ ऑक्टोबर 2021 मध्ये 80.57 टक्के असून तीच सप्टेंबर मध्ये ही भाववाढ 71.86 टक्के होती.
 पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधान (ड) योग्य आहे. 2) केवळ विधान (ब) योग्य आहे.
 3) केवळ विधान (अ) योग्य आहे. 4) केवळ विधान (क) योग्य आहे.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

- (a) Manufacturing output inflation was 10.04 percent in October 2021 and 9.16 percent in September 2021.
 (b) Fuel and electricity price hike was 47.18 percent in October 2021 and 20.81 percent in September 2021.
 (c) Food inflation was minus 2.70 percent in October 2021 while the same inflation was 5.69 percent in September 2021.
 (d) Petroleum price increase was 80.57 percent in October 2021 and the same was 71.86 percent in September.

Option Answers

- 1) Only statement (d) is correct. 2) Only statement (b) is correct.
 3) Only statement (a) is possible. 4) Only statement (c) is correct.

89. खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) 'पोक्सो' कायद्यालाच 'बाल लैंगिक अत्याचार प्रतिबंध कायदा' असे म्हणतात.
 (ब) 18 नोव्हेंबर, 2021 रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने लैंगिक छळासाठी त्वचेचा थेट स्पर्शाशी व्याख्या रद्द करण्याचा निर्णय दिल आहे.
 (क) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश यु. यु. ललित यांनी लैंगिक छळाची व्याख्या 'शरीराच्या लैंगिक किंवा इतर कोणत्याही भागास लैंगिक हेतूने स्पर्श केल्यास ती कृती लैंगिक कृती लैंगिक शोषण ठरते.'
 पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधान (अ) योग्य आहे. 2) केवळ विधान (ब) योग्य आहे.
 3) केवळ विधान (क) योग्य आहे. 4) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

- (a) The 'POCSO' Act itself is called the 'Prevention of Child Sexual Offenses Act'.
(b) On November 18, 2021, the Supreme Court decided to strike down the definition of direct skin contact for sexual harassment.
(c) Supreme Court Judge U. U. Lalit defines sexual harassment as 'the act of touching the sexual or any other part of the body with sexual intent constitutes sexual abuse.'

Option Answers

- 1) Only statement (a) is correct. 2) Only statement (b) is correct.
3) Only statement (c) is correct. 4) All the above statements are correct.

90. 'शेतकरी उत्पादन व्यापार आणि वाणिज्य कायदा - 2020' नुकताच केंद्र सरकारने रद्द करण्याचा निर्णय घेतला. कारण

- (अ) बाजार समितीबाहेर मालाची विक्री झाल्यास 'बाजार शुल्क' न मिळाल्याने राज्यांचे मोठे नुकसान होते हा आक्षेप होता.
(ब) 'बाजार समित्या' यांचे भविष्य नष्ट होणार हा आक्षेप होता.
(क) किमान आधारभूत किंमतीची यंत्रणा कोलमडेल हा आक्षेप होता.
(ड) ई - नाम सारख्या ई - ट्रेडिंग यंत्रणा भविष्यात बंद होतील हा आक्षेप होता.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधाने (अ), (ब) आणि (क) योग्य आहेत. 2) केवळ विधाने (ब), (क) आणि (ड) योग्य आहेत.
3) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत. 4) केवळ विधाने (अ), (क) आणि (ड) योग्य आहेत.

The Central Government recently decided to repeal the 'Agricultural Produce Trade and Commerce Act - 2020'. because

- (a) It was objected that in case of sale of goods outside the market committee, non-payment of 'market duty' caused great loss to the States.
(b) The objection was that the future of 'market committees' would be destroyed.
(c) The objection was that the minimum base price system would collapse.
(d) The objection was that e-trading mechanisms like e-NAM will be discontinued in future.

Option Answers

- 1) Only statements (a), (b) and (c) are correct. 2) Only statements (b), (c) and (d) are correct.
3) All the above statements are correct. 4) Only statements (a), (c) and (d) are correct.

91. 20 नोव्हेंबर 2021 रोजी रिलायन्स आणि सौदी अरामको या कंपन्यामधील कोणत्या कारणाने करार रद्द झाला आहे ?

- (अ) तेल शुद्धीकरण व पेट्रोकेमिकल करार या कालबाह्य झाला होता. असे रिलायन्स कंपनीचे मत होते.
(ब) सौदी अरामको कंपनी करारप्रमाणे गुंतवणूक करण्यास टाळाटाळ करी होती.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधान (ब) योग्य आहे. 2) केवळ विधान (अ) योग्य आहे.
3) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही योग्य आहेत. 4) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही अयोग्य आहेत.

On November 20, 2021, the contract between Reliance and Saudi Aramco has been canceled due to which reason?

- (a) Expiration of Oil Refining and Petrochemical Agreements. Such was the opinion of Reliance Company.
(b) Saudi Aramco Company was reluctant to invest as agreed.

Option Answers

- 1) Only statement (b) is correct. 2) Only statement (a) is correct.
3) Both statements (a) and (b) are correct. 4) Both statements (a) and (b) are incorrect.

92. 'पुर्वांचल एक्सप्रेस वे' खालीलपैकी कोणत्या राज्यात निर्माण करण्याचा 16 नोव्हेंबर 2021 रोजी केंद्र सरकारने घेतला आहे ?

- 1) उत्तरप्रदेश 2) राजस्थान 3) उत्तरांचल 4) बिहार

On 16th November 2021, the Central Government has decided to construct 'Purvachal Expressway' in which of the following states?

- 1) Uttar Pradesh 2) Rajasthan 3) Uttaranchal 4) Bihar

93. 2021 मधील पुरस्कारा बाबात अयोग्य जोडी ओळखा.

गट (अ)	गट (ब)
पुरस्कार	पुरस्कार प्राप्त व्यक्ती
1) महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार	(i) आशा भासले
2) तानसेन पुरस्कार	(ii) पंडीत सतीश व्यास
3) दादासाहेब फाळके पुरस्कार	(iii) रजनीकांत
4) लोकमान्य टिळक पुरस्कार	(iv) विवेक बिंद्रा

Identify the Inappropriate Jodi in Prasara Baba in 2021.

Group (A)	Group (B)
Award's	Award Recipients
1) Maharashtra Bhushan Award	(i) Asha Bhasale
2) Tansen Award	(ii) Pandit Satish Vyas
3) Dadasaheb Phalke Award	(iii) Rajinikanth
4) Lokmanya Tilak Award	(iv) Vivek Bindra

94. खालील विधानांपैकी अचूक विधान / ने ओळखा.

- (अ) जागतिक मत्स्यपालन दिन दरवर्षी 21 नोव्हेंबर रोजी साजरा केला जातो.
 (ब) मत्स्यदिनाचे उद्देश निरोगी महासागर, परिसंस्थेचे महत्व आणि जगातील मत्स्यपालनास शाश्वत साथ देणे हा आहे.
 (क) पहिला जागतिक मत्स्यपालन दिन सन 2016 पासून साजरा केला जातो.
 पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधाने (अ) आणि (क) योग्य आहेत. 2) केवळ विधान (अ) सत्य आहे.
 3) केवळ विधाने (अ) आणि (ब) सत्य आहेत. 4) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

Among the following statement/s, identify the correct statement with .

- (a) World Fisheries Day is celebrated on 21st November every year.
 (b) The purpose of Fisheries Day is to promote healthy oceans, the importance of ecosystems and sustainable support for the world's fisheries.
 (c) The first World Fisheries Day is observed from the year 2016.

Option Answers

- 1) Only statements (a) and (c) are correct. 2) Only statement (a) is true.
 3) Only statements (a) and (b) are true. 4) All the above statements are correct.

95. "अर्थ अवर - 2021" बद्दल अचूक नसलेली विधाने ओळखा.

- (अ) 2021 च थीम - 'पृथ्वीला वाचवण्यासाठी हवामान बदल'.
 (ब) 2021 मध्ये अर्थ अवर हा 21 मार्च रोजी साजरा केला.
 (क) 2021 चा अर्थ अवर हा 15 वा अर्थ अवर होता.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधाने (अ) आणि (ब) अचूक नाहीत. 2) केवळ विधाने (ब) आणि (क) अचूक नाहीत.
 3) केवळ विधाने (अ) आणि (क) अचूक नाहीत. 4) वरीलपैकी एकही विधाने अचूक नाहीत.

Identify the statements that are not correct about "Earth Hour - 2021".

- (a) Theme for 2021 – 'Climate Change to Save the Earth'.
 (b) Earth Hour in 2021 is observed on March 21.
 (c) The Earth Hour of 2021 was the 15th Earth Hour.

Option Answers

- 1) Only statements (a) and (b) are not correct. 2) Only statements (b) and (c) are not correct.
 3) Only statements (a) and (c) are not correct. 4) None of the above statements are correct.

96. (अ) भारत व बांग्लादेश या दोन देशांमध्ये 'मैत्री सेतू'चे उद्घाटन मार्च - 2021 मध्ये करण्यात आले.

(ब) मैत्री सेतूचे उद्घाटन 'फेनी' नदीवर करण्यात आले होते.

(क) मैत्री सेतू हा पूल 119 किलोमीटर अंतरावर त्रिपूराच्या सबरुमला बांग्लादेशातील रामगडला जोडतो.

(ड) 2018 मध्ये 'मैत्री सेतू' चा कोनाशिला उभारला होता.

वरील पर्यायांपैकी चुकीचे विधान ओळखा.

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

- 1) केवळ विधाने (अ) आणि (ब) चुकीचे आहेत. 2) केवळ विधान (ड) चुकीचे आहे.
3) केवळ विधान (अ) आणि (ड) चुकीचे आहेत. 4) केवळ विधाने (अ), (ब) आणि (ड) चुकीचे आहेत.
(a) 'Maitri Setu' was inaugurated in March - 2021 in two countries namely India and Bangladesh.
(b) Maitri Setu was inaugurated on river 'Feni'.
(c) Maitri Setu Bridge connects Sabrum in Tripura to Ramgarh in Bangladesh at a distance of 119 km.
(d) The foundation stone of 'Maitri Setu' was laid in 2018.

Identify the incorrect statement from the above options.

- 1) Only statements (a) and (b) are wrong. 2) Only statement (d) is wrong.
3) Only statements (a) and (d) are incorrect. 4) Only statements (a), (b) and (d) are incorrect.

97. **खालीलपैकी कोणत्या बाबींसाठी 'निपुन भारत' योजना राबविली जाते याबाबत योग्य विधान / ने ओळखा.**

- (अ) वैयक्तिक कौशल्य विकास
(ब) रस्ते सुरक्षा
(क) मुलांच्या साक्षरता आणि अंकलेखन क्षमतेत सुधारणा करण्यासाठी.
(ड) प्रत्येक नागरिकांचे डिजीटल सशक्तीकरण करण्यासाठी.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधान (क) योग्य आहे. 2) केवळ विधान (ब) योग्य आहे.
3) केवळ विधाने (अ) आणि (ड) योग्य आहेत. 4) केवळ विधाने (अ), (ब) आणि (ड) योग्य आहेत.

Identify the correct statement for which of the following 'Nipun Bharat' scheme is implemented.

- (a) Personal Skill Development
(b) Road Safety
(c) To improve literacy and numeracy skills of children.
(d) To digitally empower every citizen.

Option Answers

- 1) Only statement (c) is correct. 2) Only statement (b) is correct.
3) Only statements (a) and (d) are correct. 4) Only statements (a), (b) and (d) are correct.

98. **खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान / ने ओळखा.**

- (अ) विज्ञान व पर्यावरण केंद्राची स्थापना 22 मार्च 2018 मध्ये करण्यात आली होती.
(ब) विज्ञान व पर्यावरण केंद्र (CSE) या संस्थेने इज ऑफ लिव्हिंग-2021 या नावाने सर्व्हेशन केले होते.
(क) विज्ञान व पर्यावरण केंद्राच्या अवलानुसार इंदौर हे शहर राहण्यायोग्य आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधान (अ) योग्य आहे. 2) केवळ विधान (क) योग्य आहे.
3) केवळ विधान (ब) योग्य आहे. 4) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

Consider the following statement/s and identify the correct statement with .

- (a) Center for Science and Environment was established on 22 March 2018.
(b) Center for Science and Environment (CSE) conducted a survey named Ease of Living-2021.
(c) According to Center for Science and Environment, Indore is a habitable city.

Option Answers

- 1) Only statement (a) is correct. 2) Only statement (c) is correct.
3) Only statement (b) is correct. 4) All the above statements are correct.

99. **श्वाश्वत विकास रिपोर्ट - 2021 नुसार खालीलपैकी कोणते विधान / ने अयोग्य आहेत ?**

- (अ) श्वाश्वत विकास रिपोर्ट - 2021 नुसार प्रथम क्रमांकावर फिनलंड हा देश आहे.
(ब) श्वाश्वत विकास रिपोर्ट - 2021 नुसार भारत 120 व्या क्रमांकावर आहे.
(क) श्वाश्वत विकास रिपोर्ट - 2021 नुसार भारत 117 व्या स्थावर होता.
(ड) श्वाश्वत विकास रिपोर्ट - 2021 नुसार 165 व्या क्रमांकावर मध्य म्हणजेच शेवटचा क्रमांक मध्ये आफ्रीकन गणराज्य आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधाने (अ), (ब) आणि (क) अयोग्य आहेत. 2) केवळ विधाने (ब), (क) आणि (ड) अयोग्य आहेत.
3) केवळ विधान (अ), (ब) आणि (ड) अयोग्य आहेत. 4) वरील एकही विधाने अयोग्य नाहीत.

According to the Sustainable Development Report - 2021, which of the following statements is/are incorrect?

- (a) According to the World Development Report - 2021, Finland is the number one country.
- (b) According to the World Development Report - 2021, India is ranked 120th.
- (c) According to the World Development Report - 2021, India was ranked 117th.
- (d) According to the World Development Report - 2021, the African Republic is in the middle i.e. last position at 165th position.

Option Answers

- 1) Only statements (a), (b) and (c) are incorrect.
- 2) Only statements (b), (c) and (d) are incorrect.
- 3) Only statements (a), (b) and (d) are incorrect.
- 4) None of the above statements are incorrect.

100. खालील विधानांपैकी अयोग्य विधान / ने ओळखा.

- (अ) जागतिक शांतता अहवाल - 2021 चा इन्स्टीट्यूट फॉर इकोनॉमिक्स अँड पीस संस्थेमार्फत जाहीर केला आहे.
- (ब) जागतिक शांतता अहवाल हा सन 20007 पासून जाहीर करण्यात येतो.
- (क) जागतिक शांतता अहवाल - 2021 नुसार मध्ये सर्वात शेवटचा क्रमांक अफगाणिस्तान या देशाचा आहे.
- (ड) जागतिक शांतता अहवाल - 2020 च्या तुलनेत 2021 मध्ये भारताने प्रगती करत 139 वरून 130 व्या क्रमांकावर पोहचण्याचे काम केले आहे. पर्यायी उत्तरे :

- 1) केवळ विधान (ड) अयोग्य आहे.
- 2) केवळ विधान (ब) अयोग्य आहे.
- 3) केवळ विधान (क) अयोग्य आहे.
- 4) केवळ विधान (अ) अयोग्य आहे.

Identify the incorrect statement/s with among the following statements.

- (a) World Peace Report - 2021 released by the Institute for Economics and Peace.
- (b) The World Peace Report is published since 20007.
- (c) According to the World Peace Report - 2021, Afghanistan is ranked last.
- (d) World Peace Report - Compared to 2020, India has improved from 139 to 130 in 2021.

Option Answers

- 1) Only statement (d) is incorrect.
- 2) Only statement (b) is incorrect.
- 3) Only statement (c) is incorrect.
- 4) Only statement (a) is incorrect.

सूचना माहितीस्तव - (पृष्ठ 1 वरून पुढे .....)

- (8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यक्तिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदारवर कच्चे काम केल्यास ते काँपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे. असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम - 82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
- (9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ सपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग - 1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न (माहितीस्तव)

प्र. क्र. 101. 'गुलामगिरी' हे पुस्तक कोणी लिहले आहे ?

- 1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर 2) गो.ग. आगरकर
3) महात्मा फुले 4) राजा राममोहन रॉय

ह्या प्रश्नाचे उत्तर "(3) महात्मा फुले" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 101. ① ② ● ④

अशा पध्दतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर - क्रमांक तुम्हाला स्वतंत्र्यरीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्यात त्या प्रश्नपत्रिकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK.

अधिकारी घडविणारी विश्वसनीय संस्था
स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर

UPSC /MPSC /BANKING / SSC

Director : Dr. Vilas S. Gajghate 9923262977

2023

Code : YO2

राज्यसेवा (MPSC) पूर्व सराव परीक्षा

सामान्य अध्ययन चाचणी (GS-1)

वेळ : 2 (दोन) तास

Paper No. 02

एकूण प्रश्न : 100

एकूण गुण : 200

Paper No – 02 (Ans Key)

Question No	Answer	Question No	Answer	Question No	Answer	Question No	Answer
1	3	26	1	51	4	76	4
2	4	27	3	52	3	77	2
3	1	28	2	53	1	78	3
4	3	29	4	54	4	79	4
5	4	30	2	55	3	80	2
6	1	31	3	56	4	81	2
7	1	32	4	57	1	82	4
8	4	33	3	58	4	83	1
9	3	34	3	59	3	84	3
10	4	35	2	60	3	85	3
11	1	36	3	61	3	86	3
12	4	37	4	62	4	87	2
13	4	38	3	63	1	88	1
14	4	39	2	64	2	89	4
15	2	40	4	65	4	90	3
16	2	41	2	66	3	91	2
17	1	42	4	67	3	92	1
18	3	43	2	68	4	93	4
19	4	44	4	69	2	94	3
20	2	45	4	70	1	95	4
21	1	46	4	71	4	96	2
22	1	47	2	72	3	97	1
23	2	48	3	73	1	98	3
24	2	49	4	74	3	99	4
25	1	50	4	75	1	100	1